БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 161 (8068) июлиин 10 вторник 1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

Принц Нородом Сианугтай СССР-эй правительствын түлөөлэгшэдэй хэһэн хэлсээн тухай ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

Королевскэ Дээдэ Зэргэтэ принц Нородом Сианук Советскэ правительствын уряалаар Камбоджын Дээдэ Зэргэтэ Королиин ба камбоджийска арадай Дээдэ Түлөөлэгшэ боложо Советскэ Союзда албан хэрэгээр ерэһэн байна.

Советскэ Союзда байха үедөө принц ба камбоджийскэ делегациин главна гэшүүд — Премьер-Министр Ким Тит, королевскэ Дээдэ Соведэй гэшүүд Ланг Нгет, Сан Сари СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловтай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущевтой хөөрэлдэһэн, мүн тэрэшэлэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинтай, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепиловтэй хэлсээ хэһэн байна. СССР-эй МИД-эй Коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев, СССР-эй МИД-эй Зүүн-Урда Азиин таһагые даагша Б. М. Волков хэлсээнэй үедэ байлсаа.

Бэе бэеэ хани ёһоор ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн энэ хэлсээнэй ба хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэдээндэ хабаадаһан хоёр Талын түлөөлэгшэд СССР Камбоджа хоёрой харилсаанда хабаатай асуудалнуудаар, мүн тэрэшэлэн хоёр орондо хабаатай уласхоорондын зарим юрэнхы асуудалнуудаар һанал бодолоо сэхэ руунь, ашатай туһатайгаар хэлсэһэн байна.

Хоёр ороной политическэ харилсаан Бандунгска конференци дээрэ абтаһан табан ёһо гуримуудһаа үндэһэлнэ, саашадаашье тиимэ байха гэжэ хоёр Тала мэдүүлхэ гэлсэһэн байна. Тэдэ ёһо гуримууд иимэ байна:

—гүрэн бүхэнэй территориальна бүрин бүтэн байлгые, бэеэ даанхай байдалые хүндэлхэ;

—добтолхогүй;

— дотоодын хэрэгтэ оролсохогүй;

—тэгшэ эрхэтэй байха ба али алинайнгаа ашаг туһые харалсаха;

— амгалан ёһоор зэргэ оршон байха

Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхада туһалһан эдэ ёһо гуримуудые бүгэдэ ниитээрээ баримталха ябадал хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ байна гэжэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэд, Камбоджын түлөөлэгшэд этигэнэ. Хани барисаа ба эб найрамдал саашадань бэхижүүлхэ хүдэлмэри хэжэ үргэлжэлүүлхые али али талаһаа хүсэжэ байһан тулада Советскэ Союзай Правительство, Камбоджын Правительство посолнуудай нэрэззэргэтэй дипломатическа түлөөлэгшэдые эльгээлсэхэ гэжэ шиидэбэ.

Экономическа болон культурна талаар Советскэ Союзай ба Камбоджын харилсаа холбоое бэхижүүлхэ арга зэбсэгүүдые хоёр делегаци хаража үзэбэ. Тэдэнэр хоёр ороной хоорондын тиимэ харилсаа холбооной формонуудые зүбшэн хэлеэд, үнэн сэхэ хани барисаанай, бэе бэедээ туһалалсалгын ёһо гуримууд тухай үгэеэ ойлголсоһон байна. Хоёр ороной хоорондын экономическа ба культурна холбоое бэхижүүлхэ бодото арга замуудые зохёохын тулада советскэ болон камбоджийска экспертнүүд Камбоджадо ,һаяар уулзаха байна. Тусхайлбал, экспертнүүд хадаа промышленна болон бусад предприятинуудые бариха, техническэ кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар Камбоджын Королевстводо туһалха тухай асуудал хаража үзэхэ юм.

Өөрынгөө экономикые хүгжөөхэ, нейтралитет баримталха политика ябуулха Камбоджын һалбаран хүгжэлгын аша туһада, эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада бусад нацануудтай хани ёһоор харилсан ажаллаха ябадалыень ,дэмжэхын тулада Камбоджын бэеэ даанхай байдалые, национальна нэрэ хүндые гүйсэд хүндэлэн, ямар нэгэн шунахай эрилтэ табингүйгөөр Камбоджадо техническэ болон экономическа туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байһанаа Советскэ правительство мэдүүлээ.

Бүхы нацанууд тушаа Советскэ Союзай ябуулжа байдаг эб найрамдалай ба хани ёһоной политикые, мүн тэрэшэлэн экономическа хүгжэлтэ багатай оронуудта үзүүлжэ байһан тэрээнэй дэмжэлгыень ехээр һайшаажа байһанаа Камбоджын түлөөлэгшэд мэдүүлнэ.

Камбоджын Королевствын оролдосотойгоор ба эрэлхэгээр тэмсэжэ, бэеэ даанхай байдалтай болоод, тэрээнээ хамгаалажа байһаниие, эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлгэдэ туһалан, нейтралитет баримталха политикые ябуулжа байһаниень советскэ түлөөлэгшэд өөһэдынгөө зүгһөө үндэрөөр сэгнэн һайшаана.

Женевскэ хэлсээнэй эрилтэнүүдые Камбоджа дүүргэжэ байна, энэ хэлсээн Индо-Хитадай оронуудта эб найрамдал бэхижүүлхэ ба дэлхэйн энэ райондохи шиидхэгдээдүй арсалдаата асуудалнуудые амгалан ёһоор гуримшуулха арга нүхэсэл байгуулгада шухала үүргэ дүүргэхэ байна, мүн энэ хэлсээнэй эрилтэнүүдые хэлбэришэгүй бэелүүлхэ гээшэ тон шухала байна гэжэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдээ.

Камбоджын Королевствын Правительствода, арадта бэлэг болгон СССР-эй хүсөөр ба мүнгэ зөөреэр Пном-Пеньдэ госпиталь барижа, түхеэржэ үгэхые СССР-эй арадуудай зүгһөө Советскэ Правительство дурадхаһан байна. Камбоджын Королевствын делегаци Советскэ правительствын энэ бэлэгые баясхалантайгаар хүлеэн абаа.

Королевскэ Дээдэ Зэргэтэ принц Нородом Сианук гүрэнэйнь айлшад боложо, Камбоджын Королевстводэ айлшалхыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганиниие, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущевые, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепиловые Камбоджын Королиин ба арадай зүгһөө уриба. Энэ уряал баясхалантайгаар хүлеэн абтаа. Айшалжа ошохо сагые хоёр тала хожом хэлсэжэ тодорхойлхо байна.

Хоёр Тала хадаа хэлсээнэй һайн дүнтэй байһанда, Советскэ Союзай болон Камбоджын Королевствын гүрэнэй ажал-ябуулагшадай хоорондо сэхэ харилсаанай тогтоогдоһондо баясажа байһанаа мэдүүлбэ; энэ хэлсээн хоёр ороной арадуудта ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ аша туһатай байха гэжэ нэгэн һаналаар этигэжэ байһанаа мэдүүлээ.

1956 оной июлиин 7-до Москвада зохёон бэшэгдэбэ.

СССР-эй Правительствын зүгһөө СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. БУЛГАНИН.

Камбоджын правительствын зүгһөө Камбоджын Дээдэ Зэргэтэ Королиин ба Камбоджын арадай Түлөөлэгшэ НОРОДОМ СИАНУК.

Принц Нородом Сианугтай СССР-эй Правительствын түлөөлэгшэдэй хэһэн хэлсээн тухай хамтын коммюникедэ гар табилга

Принц Нородом Сианугтай СССР-эй правительствын түлөөлэгшэдэй хэһэн хэлсээн тухай хамтын коммюникедэ июлиин 7-до Москвада, Кремлевско Ехэ Ордон соо гар табигдаба.

Камбоджын талаһаа коммюникедэ принц Нородом Сианук, советскэ талаһаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин гар табиһан байна.

Гар табилгын үедэ принц Сисоват Монипонг, Камбоджын Премьер-Министр Ким Тит, Камбоджын Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Ум Шеанг Сун, Королевско Дээдэ Соведэй гэшүүд Ланг Нгет, Сан Сари, Королевскэ авиациин генеральна штабай начальник Нго У, Камбоджоһоо Францида байдаг Верховно комиссарай генеральна секретарь Пок Тиен, национальна прессын түлөөлэгшэд болон Камбоджоһоо ерэһэн бусад айлшад байлсаа.

Советскэ талаһаа нүхэд К. Е. Ворошилов, Г. М. Маленков, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, Н. И. Беляев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. М. Пегов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй МИД-эй Коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев, СССР-эй МИД-эй Зүүн Урда-Азиин оронуудай таһагые даагша Б. М. Волков, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков байлсаба. Мүн советскэ ба гадаадын журналистнууд байлсаа.

ТАСС.

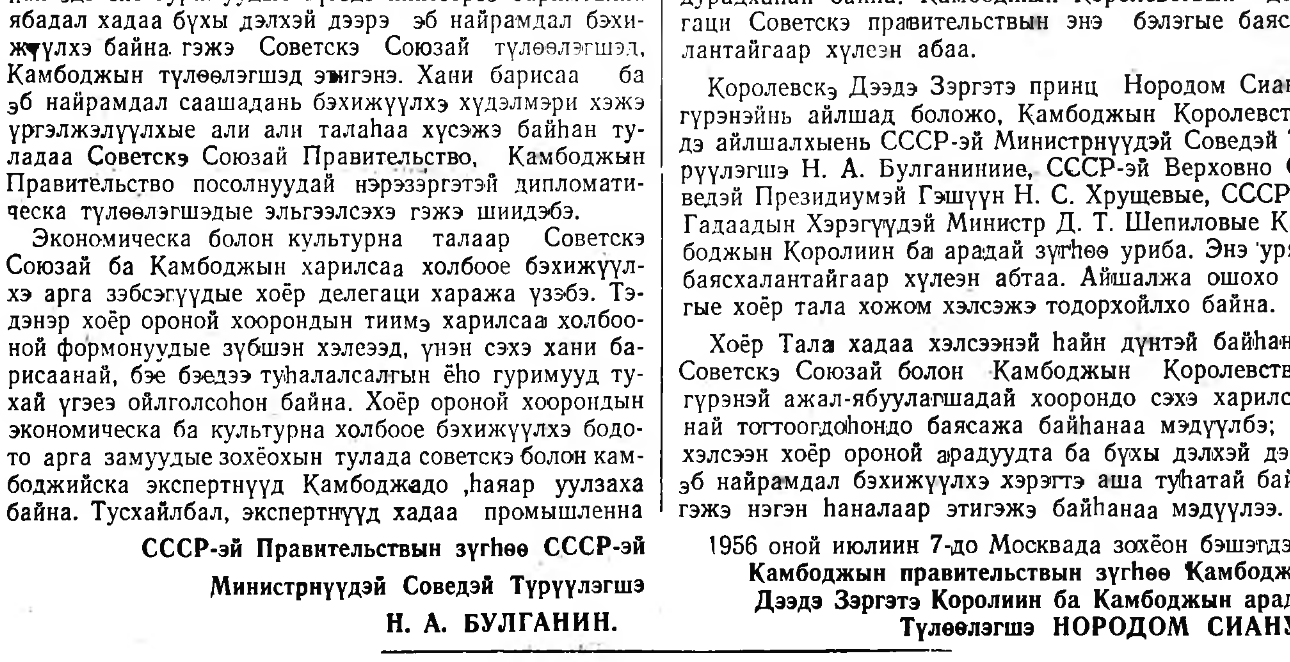

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинтай Камбоджын гүрэнэй ажал-ябуулагша принц Нородом Сианук уулзаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хөөрэлдөөн боложо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

...үсэ, зөөри багаар гаргажа, ...хэ продукци абадаг болое

...иалистическэ хүдөө ажахые ...ехээр хүгжөөхэ, ойрын хоёр... жэл соо тарьянай ургаса ни...дээшэлүүлхэ, малажалһаа аб... продукциие хоёр дахин ехэ ...хо зорилго амжалтатайгаар ...үлхын тулада хүдөө ажахые ...һайнаар, бүри тодорхойгоор ...бэрилдэг болохо эрилтэ пар..., советскэ, хүдөө ажахын орга...й үмэнэ табигдана. Энэ харюу...тай эрилтэ дүүргэхын тулада ... кадрнууд хүдөө ажахын эко...ко бүри һайнаар шудалха, кол...МТС, совхозуудай хүдэлмэриие ...ушараа гүнзэгы һайнаар мэдэ...тэлбэрилдэг болохо зэргэтэй ...КПСС-эй XX съезд зааһан ...

...үлэй үедэ манай республикын ...йна, советскэ организацинууд, ...болон колхозуудай хүтэлбэри...д хүсэ ба зөөри багаар гарга...ад, хүдөө ажахын продукци ... абадаг болохо асуудалнуудта ...алаа ехээр табидаг боложо ...а. Хориин, Курумканай, Мухар...рэй, Тарбагатайн, Бичурын, ...гын аймагуудай колхоз, сов...олон МТС-үүдтэ хүдөө ажахын ...укци абалгада хүсэ ба зөөри ...р гаргаха, ажалай бүтээсэ ...элүүлхэ түрүүшын алхам хэг...

...спублика дотор бүхыдэнь аба...ээхэдэ продукци үйлэдбэрилгэ...үсэ багаар гаргадаг болоһоной, ...ай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, ал...ахиргаанай хүдэлмэрилэгшэдэй ...үсөөрүүлһэнэй ашаар колхозууд... —5 миллион ажалта үдэр, МТС- ...болон совхозуудта 2 миллион ...дээшэ түхэриг гүрэнэй мүнгэ ...и жэл соо алмаха арга олдохо ...а.

...гөөр олонхи колхозуудта, МТС-...э болон совхозуудта ажалай бү...э бага, хүдөө ажахын продукци ...лгада хүсэ ба зөөри тон ехээр ...гдадаг байһаар. Һүүлэй гурбан ...соо ороохо тарьянай, овощь, ...аабхын өөдэгүй бага ургасын ...һан дээрэһээ, центнер продук...балгада, илангаяа гахайн мяха ...лгада колхозууд ажалта үдэр ...р гаргашална.

...айгаалиингаашье, газарай хүрь...эй талааршье аб адли эрхэ бай...тай байһан хүршэ хоёр колхозуу... ажахын дүнгүүдые сасуулжа үзэ...э, хүдөө ажахын центнер продук...балгада ажалта үдэр ондо ондос...р гаргашалагдана. Хаяа кадкажа ...һан Сэлэнгын аймагай Тельма..., Сталинай нэрэмжэтэ колхозуу...е абажа сасуулан харахада, ...ьманэй нэрэмжэтэ колхоз цент...э һү, мяха абалгада ажалта үдэр ...шэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоз...орходоо һурагтүй багаар гарга...дэг. Энэ юу гэршэлнэб гэхэдэ ...алинай нэрэмжэтэ колхозой прав...и ба партийна эхин организаци ...хоз доторхи арга боломжоёо хү...өөр ашаглаха, ажалта үдэ...е зүбөөр гаргашалха, тэрэнэй ...гашада ёһотой хиналта хэхэ гэжэ ...олдоогүй байһаниень харуулна. ...мэрхүү баримтанууд олон.

Мүн нилээд олон колхозууд үбһэ ...кээл, горючи-тоһодолгын мате...ал ондоо тээһээ худалдан абалга... хэтэрхэй ехэ мүнгэ гаргана. Ажал ...жэ шадаха колхознигуудые бул...нь хүдэлмэридэ элсүүлээгүй аад, ...лэһэнэй хүдэлмэришэдые абадаг ...шар олон. Эдэ бүгэдэдэ колхозой ...өри ехээр гаргагдана. Үсөөн мал ...он хүн харууһалдаг газаршье бии. ...эшээлхэдэ, Яруунын аймагай «Улаан-Туяа» колхоздо 2 эмэ гахай 3 хүн харана. Тиигэжэ, ажалта үдэр олоор гаргагдана, абтаһан продукци үнэтэй болоно.

Гадна, Хэжэнгын, Хориин, Прибайкальска ба бусад зарим аймагуудай колхозуудта колхозой гол үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэггүй аад, элдэб тушаалтай хэбэртэй, сүүмхэ зүүгээд, ажалта үдэр абаад ябадаг хүнүүд олон байгаа. Мүн зарим МТС-үүдтэ хамһабариин ажалла хүдэлдэг хүнүүд олон байна. МТС-үүдэй трактор болон механизмууд хүсэдөөр, бүхы хүсэн соогоо ашаглагданагүй. Тиимэһээ тракторна хүдэлмэриин өөрын үнэ ехэ, ажалайнь бүтээсэ бага байна. Малажалдахи олон хүдэлмэринүүдэй, мүн ороохо сэбэрлэхэ, наг шэбхэ ба үбһэ тэжээл ашаха, буулгаха, зөөхэ хүдэлмэринүүдэй механизацилагдаагүй дээрэһээ ажалай бүтээсэ бага, ажалта үдэрэй гаргаша ехэ байһаар. Олон колхозуудта ажалай нормо бага, тэрэнэй түлбэри ехэ, ажалта үдэр ямаршье хиналтагүйгөөр гаргашалагдадаг байна.

Советскэ гүрэнэй һяахан байгуулагдаад байхада хүтэлбэрилхы кадрнуудта хандан В. И. Ленин **тоололожо һурагты** гэжэ хэлээ һэн. Хүн бүхэндэ продукт үйлэдбэрилхэ талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсөөд, тэдэниие ахижа гараха зорилго шиидхэжэ байһан мүнөө үедэ энэ ленинскэ заабари бүри ехэ удхашанартай боложо. Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо, малай тоо толгой олошоруулха гол зорилгоёо бэелүүлхэтэйгээ хамта колхоз, совхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд центнер мяха, ноохо, ороохо тарьяа абалгада хэды шэнээн хүсэн, зөөри гаргагдааб гэжэ тооложо һураха, шадаалһаа хүсэ ба зөөри багаар гаргашалаад, хүдөө ажахын продукци ехээр абадаг болохо зэргэтэй.

Тиихын тулада партийна организацинууд хүтэлбэрилхы кадрнуудай экономическа һуралсалые, илангаяа хүдөө ажахын, тодорхой экономикын асуудалнуудые шудалха хэрэгые зүбөөр эмхидхэхэ уялгатай. Гадна, түрүү дүй дүршэлтэй, наукын туйлалтануудтай тэдэниие танилсуулха, түрүү ажахынуудта экскурсяар ошохо шухала. Тиигээд түрүү, шэнэ юумые колхоз, фермэ бригада бүхэнэй ажал хэрэгтэ нэбтэрүүлхын түлөө оролдохо хэрэгтэй.

Продукци абалгада хүсэ ба зөөри багаар гаргахын тулада ажалта үдэр гаргашалгада бодото хиналта тогтоохын, комплексно бригадануудые ажахын тоосоондо оруулхын тулада колхозуудта тоо бүридхэл һайнаар табигдаха зэргэтэй. Тиимэһээ колхоз бүхэниие тоо бүридхэлэй мэргэжэл һайнтай хүдэлмэрилэгшэдтэй болгохо тушаа хүдөө ажахын министерство оролдолго гаргаха уялгатай.

Ойрын хоёр һарын турша соо бүхы колхозуудай ажалай нормо ба тэрэнэй сэгнэлтые хаража үзэхэ, алба-захиргаанай ба хамһабариин ажалда хүдэлдэг хүнүүдэй тоое улам үсөөрүүлхэ, комплексно бригадануудые олоор эмхидхэхэ, ажалта үдэр фермэ бүхэндэ тогтоохо гэжэ республикын хүдөө ажахын министерствые, партиин айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, МТС-үүдэй дирекци болон колхозуудай правленинүүдые партиин обкомой II пленум уялгалаа. Мүн тракторна бригадануудта, МТС-үүдтэ ажахын тоосоо үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала.

КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшэ Ким Ир Сен, Норейскэ Арадай-Демократическа Республикын правительственна делегациин гэшүүд Н. А. Булганинтай уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Москва ерэһэн КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшэ Ким Ир Сениие, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын правительственна делегациин гэшүүд: Корейн Ажалай партиин ЦК-гэй түрүүлэгшын орлогшо Пак Ден Ай, КНДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Нам Ир, Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Ли Чжон Ок, «Ченудан» гэжэ партиин ЦК-гэй түрүүлэгшын орлогшо Ким Бен Чже, Национальна обороной министрын орлогшо генерал-полковник Цой Хен, Ким Чакын нэрэмжэтэ политехническэ институдай ректор Чо Гым Сон, Ажалай герой Хан Ги Чан, Ажалай герой Чжен Сен Бок, КНДР-һээ СССР-тэ байдат Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Ли Сан Чо гэгшэдые июлиин 7-до урижа уулзаба.

Уулзалгын үедэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Д. Т. Шепилов, СССР-һээ КНДР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол В. И. Иванов гэгшэд байлсаа.

ТАСС.

КПСС-эй ЦК-дэ Бельгиин Коммунистическэ партиин хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадтай уулзалга болобо

СССР-тэ ерэһэн Бельгиин Коммунистическэ партиин хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадтай КПСС-эй ЦК-дэ июлиин 7-до хөөрэлдөөн болобо.

Хөөрэлдөөндэ КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь П. Н. Поспелов, КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүн В. Н. Пономарев, Бельгиин Компартиин национальна секретарь Т. Эрнст Бюрнель, Компартиин ЦК-гэй гэшүүд нүхэд Тео Дежас, Берт Ран Хоорик, Реми Жилис гэгшэд хабаадаа.

Хоёр партида хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн хөөрэлдөөн үнэн сэдьхэлэй, бэе бэеэ гүйсэд ойлголсолгын, ахадүүгэй ёһоор этигэлсэлгын оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

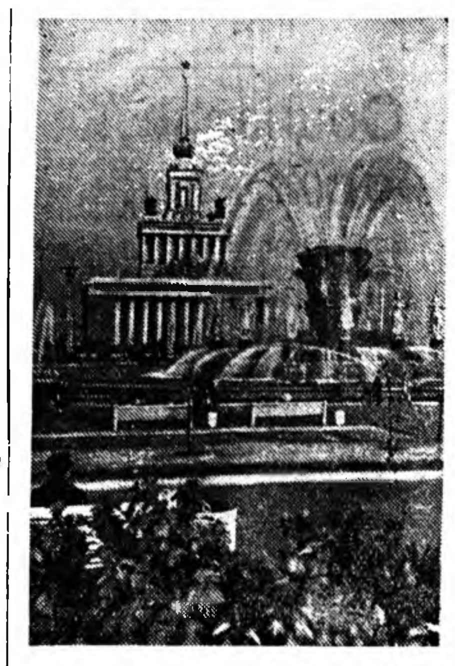

Москва. 1956 оной Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Арадуудай хани барисаан» гэжэ фонтан ба Главна павильон.

ТАСС-эй фотохронико.

Советскэ правительственна делегаци Монголой Арадай Республика ошобо

Советскэ правительственна делегаци Монголой Арадай Республикын правительствын уряалаар июлиин 7-до Москваһаа Улан-Батор ошобо. Энэ делегаци Монголой арадай революциин 35 жэлэй ойн баярай һайндэртэ хабаадалсаха байна.

Нүхэд П. Г. Москатов (делегациие хүтэлбэрилэгшэ), Казахска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. А. Ташенев, СССР-эй Хүдөө ажахын министрын орлогшо М. Н. Юценко, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Болсохоев, КПСС-эй Читын областной комитедэй секретарь А. И. Козлов, СССР-һээ Монголой Арадай Республикада байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Г. И. Писарев делегациин составта оролсоно.

(ТАСС).

СССР-эй Дээдэ һуралсалай министерстводэ

Вузнуудта ниитын наукануудые зааха тухай

Дээдэ һургуулинуудта мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгын шанар һайжаруулха гэһэн зорилго дээдэ һургуулиин үмэнэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд табиһан байна. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай кадрнуудые бэлэдхэхэдээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, экономическа бэлэдхэлыень һайжаруулха хэрэгтэ съезд ехэ анхарал хандуулһан байна.

Партиин энэ заабариие бэелүүлэн, СССР-эй дээдэ һуралсалай министерство 1956/57 онуудай һуралсалай жэлдэ ороной бүхы вузнуудта «Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин түүхэ», «Политическэ экономи», «Диалектическа ба историческа материализм» гэжэ гурбан предмедүүдые заадаг болгохо болоо.

Энэ ямар хубилалта оруулхаб?

Мүнөө болотор дээдэ һургуулинуудта «Марксизм-ленинизмын үндэһэнүүд» гэжэ программаар ехэнхидээ ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курс соо харуулагдаһан асуудалнууд шудалагдадаг байгаа.

Олон дээдэ һургуулинуудта диалектическа ба историческа материализм заагдадаггүй, кадрнуудай экономическа һуралсалда ехэ анхарал табигдадаггүй байгаа. Политическэ экономи заахада тодорхой экономико дээдэ һургуули бүхэнэй шэглэл хараада абтадаггүй байгаа.

Промышленность болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй экономическа бэлэдхэлые һайжаруулха зорилгоор СССР-эй Дээдэ һуралсалай министерство политическэ экономи заалгын шанар һайжаруулгаар хэдэн хэмжээ-ябуулга хараалаа, тэрэшэлэн техническэ болон хүдөө ажахын вузнуудта энэ предмет үзэхэ сагые ехэ болгоо.

КПСС-эй түүхээр, политическэ экономёор, диалектическа ба историческа материализмаар һуралсалай шэнэ жэлдэ зааха программын проект бэлэдхэгдээ.

Ниитын наукануудые шудалха шэнэ гуримда орохо хэдэн бодото хэмжээнүүдые министерство хараалаа. Тэрэшэлэн ниитын наукануудай багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлгээр хэмжээ-ябуулганууд хараалагданхай. 1956 оной сентябриин 1-һээ дээдэ һургуулинуудтай городуудта КПСС-эй түүхын, политическэ экономиин, философиин багшанарай семинар хүдэлжэ эхилхэ. Иимэ семинар Москвада хүдэлжэ эхилээ.

Дээдэ һургуулинуудта ниитын наукануудые заалгые хубилгаһан ушар студентнүүдэй марксистско-ленинскэ һуралсалай хэмжээе дээшэлүүлхэ, манай ороной арадай ажахын ба культурын бүхы һалбаринуудай мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ һайжаруулха байна. (ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Социалистическэ мүрысөөе бодото hайнаар хүтэлбэрилэе

Партийна организацинуудай зүгhөө социалистическэ мүрысөөе үдэр бүри тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ гээшэ зургаадахи табанжэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэлгэдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлэн эмхидхэхэ шухала арга нүхэсэл болоно. Тиимэл хадань энэ хэрэгтэ партиин XX съезд шухала анхарал табиhан байна.

Механизаторнуудай социалистическэ мүрысөөе партиин Кударын айкомой ямараар хүтэлбэрилжэ байhан тухай асуудал КПСС-эй обком энэ оной мартын тэн багаар шагнажа үзөөд, дутагдалнуудаа усадхахыень зааhан байгаа.

Партиин обкомой шиидхэбэрие бэелүүлэн, КПСС-эй айком, колхозууд болон МТС-үүдэй партийна эхин организацинууд малшад болон механизаторнуудай мүрысөө хүтэлбэрилгые нилээд hайжаруулаа. Тэдэнэр мүрысөөндэ ажалшадые бүри олоор хабаадуулна, түрүү хүнүүдые hайнаар мэдэжэ абаад, тэдэнэй дүй дүршэлые шэнжэлэн согсолжо дэлгэрүүлнэ. Рязанска областиин, Ставропольско хизаарай малшадай дүршэлые хэрэглэхэ, түрүүшүүлые урмашуулха тушаа оролдолго гаргана.

Ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри малшад болон механизаторнуудай дунда ябуулхатаяа хамта үрэ ехэтэй мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Айком хадаа рязанска ба ставропольско малшадай дүршэлые дэлгэрүүлхын тулада партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай, колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй, аймагай партийно-советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа семинарнуудые, тэрэшэлэн аймагай түрүү малшадай зүблөөнүүдые үнгэргэнэ.

Хүдөө ажахын продукт ехээр абадаг болохын түлөө Кударын аймагай колхозууд хүршэ Кяхтын аймагай колхозуудтай мүрысэнэ. Кяхтада болоhон аймагай hаалишадай зүблөөндэ Кударын аймагай түлөөлэгшэд: колхозуудай түрүүлэгшэнэр, малшад болон МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд, хамта 11 хүн хабаадалсаhан байна. Мүн тэрэнэй hүүлээр Кударын аймагай малшадай суглаанда Кяхтын аймагай малшад хабаадалсаа. Тиигэжэ хоёр аймагай малшад хоорондоо дэлгэрhэн мүрысөөе бэе бэедээ ошожо, хододоо шалгалсажа, дүй дүршэлөө халан абалсажа байдаг болонхой.

Ямар нэгэ фермын түйлаhан багаханшье амжалтые бүхы малшадай шадабари болгохын тулада партиин айком оролдоно. Тиин hара соо хоёр дахин тусхай бюллетень 100 хэhэг тиражтайгаар гаргагдажа фермэнүүдэй хоорондохи мүрысөөнэй дүнгүүд тухай бэшэгдэнэ.

Колхозууд болон фермэнүүдтэ hү hаалгын ябаса тухай партиин айком декада бүридэ 15—20 минута соо радиогоор дамжуулдаг юм. Тэрэ дамжуулга соо hү hаалгаар түрүүлжэ ябаhан колхозууд, фермэнүүд, hаалишад тухай хэлэгдэдэг, мүн hү hааха арга боломжоёо хүсэд хэрэглэжэ шададаггүй колхозууд шүүмжэлэгдэдэг байна. Шэнжэлэл хэhэнэй hүүлээр удаадахи декадын зорилго табигдадаг. Тэрэшэлэн аймагай Культурын байшан соо түрүү малшадай зурагууд табигданхай.

Социалистическэ мүрысөөнэй дүн hара бүри гаргагдадаг. Юhэ hарын дүнгөөр hү hааха жэлэйнгээ түсэб 57,7 процент дүүргэhэн Ждановай нэрэмжэтэ колхоз, фермэнүүдэй дундаhаа Молотовой нэрэмжэтэ колхозой hүнэй-товарна 2-дохи фермэ мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлнэ. Түрүү колхозууд, малшад аймагай Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэдэг юм. Мүрысөөндэ илагшадта партиин айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдана.

Ехэ-Кударын, Хамнигадайн МТС-үүдэй харьяата колхозуудай мүрысөөнэй дүнгүүд хирэ болоод лэ шалгагдадаг. Шалгалтын үедэ нилээд олон дутагдалнууд элирүүлэгдэдэг, тэдэнние усадхахын түлөө хэмжээ абтадаг байна. Шалгалтын дүнгүүд колхозуудай хамтын суглаан дээрэ зүбшэгдэнэ. Мүн колхозуудай, фермэнүүдэй болон hаалишадай мүрысөөнэй дүнгүүд «Кударинский колхозник» гэжэ аймагай газетэдэ толилогдодог юм.

Колхозно үйлэдбэриин түрүүшүүлые урмашуулха хэрэгые партиин айком эмхидхэдэг. Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгөөр шалгаран гараhан түрүү малшадта 160 гаран үнэтэ бэлэг, тэрэ тоодо сарбуугай часынууд, хром сабхи, платиин торгон бүд гэхэ мэтэнүүд үгтөө.

Социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ Ждановай, Молотовой, Ленинэй болон Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай парторганизацинууд ехэ анхарал хандуулна. Эдэ колхозуудта hаалишадай хүдэлмэриин дүн үдэр бүри гаргагдажа, түрүү hуури эзэлhэн hаалишадта Улаан вымпел барюулагдадаг болоо. Социалистическэ мүрысөөндэ гансашье hаалишад бэшэ, мүн ондоо ажалда хүдэлдэг хүнүүд хабаадана.

Ажахын жэлэй 9 hарын турша соо аймагай колхозууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо hү hаалгые ехээр дээшэлүүлhэн байна. Аймагай олон hаалишад энэ үе соо hү hаалгаяа нилээд ехэдхээ. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Клара Бабырикина гансахан июнь hарада үнеэн бүриhөө 200 литр, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Дари Цынгунова—345 литр hү haaгаа.

Клара Бабырикина нютагай үнеэн бүриhөө үдэртөө хахад пүүдhээ доошо бэшэ hү hаая гэhэн уряатайгаар аймагай бүхы hаалишадта хандаад, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Клавдия Ландинае социалистическэ мүрысөөндэ уряа.

Клара Бабырикинагай хандалгые аймагай hаалишад халуунаар хүлеэжэ абаа. Тиигээд нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриhөө хахад пүүдhээ бага бэшэ hү үдэр бүри hаахын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

Гэхэтэй хамта, социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгэдэ үшөөл дутуунууд бии. КПСС-эй обкомой hаяхан болоhон хоёрдохи пленумэй тогтоолые түргэн бэелүүлжэ, мүрысөөндэхи дутагдалнуудые эрид усадхаха гээшэ аймагай партийна организацин шухала зорилго мүн.

С. Таханов.

Ленинград. 150 жэлэй саада тээ, 1806 оной июньдэ архитектор А. Д. Захаровай проектээр Адмиралтейсвын байшан—дэлхэйн архитектурын гайхамшагта памятник Петербургда баригдажа эхилээ hэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Адмиралтейсвын главна фасад. **ТАСС-эй фотохронико.**

Республикын колхозуудта зелёнко тарилгын ябаса тухай 1956 оной июлиин 5-най мэдээн

Аймагууд	Зелёнко тарилга (түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)
Байкало-Кударын	186,3
Мухаршэбэрэй	170,1
Хэжэнгын	123,4
Бичурын	117,7
Хориин	111,3
Заиграйн	111,0
Кабанскын	101,7
Тарбагатайн	100,2
Кударын	98,2
Прибайкальска	97,2
Ториин	95,0
Түнхэнэй	90,5
Яруунын	87,2
Баунтын	80,0
Курумканай	76,6
Иволгын	76,4
Зэдын	61,8
Баргажанай	61,4
Закаменай	59,5
Кяхтын	49,2
Сэлэнгын	48,2

Үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэнь

Энэ жэлдэ Бичурын аймагай колхозуудта анха түрүүшынхеэ үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэнь. Энэ аргые үргэнөөр хэрэглэхын тулада Калининай нэрэмжэтэ колхоз инструментнүүд болон бусад хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаhан байна.

Үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхын тулада колхозой правлени нүхэр Ефимовые тусхай курсада эльгээhэн байна. Мүнөө жэлдэ 150 үнеэд үрэжүүлэгдэхэнь. Тэдэ симментальска үүлтэрэй бухануудаар үрэжүүлэгдэхэ юм.

Иигэжэ искусственна аргаар үнеэдээ үрэжүүлhэнэй ашаар малай үүлтэр hайжаруулха хэрэг нилээд урагшатайгаар ябаха байна.

З. Рябов.

Юридическэ консультаци

Ажал тухай гаргагдаhан хуулинуудые наринаар сахиха

Советскэ засагай гаргаhан бүхы хуулинуудые эмхи зургаануудай, организацинуудай, тушаалта нюурнуудай ба советскэ гражданин бүхэнэй тон нягта наринаар сахижа байхыень манай парти ба гүрэн, бүхы арад хододоо эрижэ байдаг.

«Хуулинуудые ба советскэ засагай заабаринуудые нарин нангинаар сахиха, тэдэнэй дүүргэлтые хинан шалгажа байха» гэжэ Советскэ гүрэнние байгуулагша агууехэ В. И. Ленин заадаг hэн. Социалистическэ хуули эбдэлгэ коммунистическэ байгуулалтын хэрэгтэ ехэхэн хохидол ушаруулдаг байна.

«Советскэ гүрэнэй дайсад социалистическэ хуулиие багаханааршье hуларуулhан ушарые өөhэдынгөө хархис муухай hүйдхэлшэ ажалябуулгадаа хэрэглэхые оролдодог гэжэ дүй дүршэл харуулна» гэжэ партиин XX съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй хэhэн тоосоото элидхэл соо заагдаhан байна. Тиимэhээ советскэ гражданинуудые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, социалистическэ журамые, советскэ байгуулалтые бэхижүүлхэ нүлөө ехэтэй арга зэбсэг бологшо социалистическэ хуулиие улам бэхижүүлхын тула Коммунистическэ парти, Советскэ правительство хэдэн олон хэмжээнүүдые hүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлжэ байна.

Олон миллион хүдэлмэришэд ба албахаагшадай ажал хэхэ агууехэ эрхэ олон тоото хуулинуудые наринаар сахилгаар бэелүүлэгдэдэг. Ажал тухай хуулиин, ажалшадай эрхын наринаар хүндэлэгдэжэ, сахигдажа байhан газартал ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаржа, ажалай үндэр бүтээсэ түйлагдадаг, гүрэнэй даалгабари хододоо үлүүлэн дүүргэгдэдэг байна.

Зүгөөр ажалшадай интересүүд ба эрхэнүүдые, ажал тухай советскэ хуулинуудые эбдэдэг ябадал ушардаг.

Предприятинууд ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд имагтал хуулиин зааhанай ёhoop РСФСР-эй Ажалай кодексын (КЗОТ) 47 статьягай пунктнуудай али нэгэндэ үндэhэлжэ хүдэлмэрилэгшые хүдэлмэриhөөнь гаргаха эрхэтэй. Хүдэлмэриhөөнь гаргаха шалтагаан тухай хүдэлмэрилэгшын ажалайнь дэбтэр дээрэ бэшэхэдээ Ажал тухай хуулиин кодексын (КЗОТ-эй) статьянуудай али нэгэ пункттай зүбөөр тааруулха, тэрэние заагаад бэшэхэ ёhотой.

КЗОТ-эй 47 статья соо заагдаагүй ондоо үндэhэ баримталан ажалшые хүдэлмэриhөөнь гаргажа болохогүй. Иимэ ушарай тохёолдобол хүдэлмэриhөө гаргагдаhан хүние профсоюзна гү, али сүүдэй органууд хуушан хүдэлмэридэнь оруулдаг, ажаллаагүй байhан 20 үдэрэйнь түлөө салин хүлhыень түлүүлдэг юм.

Хуулиин иимэ тодоор заанхай байбашье, энэ хуулиие сахидаггүй ушарнууд манай республика дотор дайралдана.

Жэшээлхэдэ, мелькомбинадай директор нүхэр Дронов 1956 оной январь hарада модо отолдог нэгэ хүдэлмэришэние ямаршье шалтагаангүйгөөр хүдэлмэриhөөнь гаргажархёод, hүүлээрнь КЗОТ-эй 47 статьягай «г» пунктын ёhoop гаргагдаба гэжэ ажалайнь дэбтэр дээрэ бэшэhэн байгаа.

Энэ пунктаар хүдэлмэриhөөнь гаргахадаа имагтал сэгнэлтын-конфликтна комиссиин (РКК) шиидхэбэри гаргаhан хойно администраци тэрэние ажалhаань гаргаха эрхэтэй болодог юм. Хэрбээ энэ журамые сахингүйгөөр хүдэлмэрилэгшын хүдэлмэриhөө гаргагдаа hаа, сүүд хүдэлмэрилэгшын хүдэлмэриhөө гаргагдаhан шалтагаание шалгажа үзэнгүйгөөр ажалдань дахин оруулха эрхэтэй юм. Зүгөөр энэ хуули олон ушарта эбдэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Меливодстройн» конторын начальник хадаа шофёр Д. гэгшые Кяхта городто командировкоор ошохоёо арсаба гээд ажалhаань гаргажархиhан байна. Теэд шалгажа үзэхэдэ энэ шофёрто командировкын мүнгэ саг соонь үгөөгүй байшоо. Тиигэжэ энэ шофёр сүүдэй шиидхэбэреэр ажалдаа hөөргөө абтаhан байгаа.

Хүдэлмэрилэгшын гэмтэ ябадал хэhэниинь сүүдээр баримталагдаа хадань гү, али хүдэлмэрилэгшын хоёр hараhaa үлүү түрмэдэ hуужа байгаал hаань, администраци тэрэние КЗОТ-эй 47-хи статьягай «д» пунктын ёhoop ажалhаань гаргаха эрхэтэй болодог. Мүн сэгнэлтын-конфликтна комиссиин (РКК) тэрэние ажалhаань гаргаха тушаа зүбшөөлөө үгөө хадань, администраци гэм хэhэн хүдэлмэрилэгшые сүүдэй болохоhоо уридшье ажалhаань гаргаха эрхэтэй. Зүгөөр, гэм хэн сасуунь, материалынь мүрдэлгын газарта ябууламсаараа, хүдэлмэрилэгшын үнэхөөрөө гэмтэй байhые шүүхэ газарай тодоруулаагүйдэ ажалhаань гаргадаг ушар бии. Энэ тон буруу.

Штат үсөөрүүлэгдээ гээд ажалhаань хүдэлмэрилэгшые буруу гаргажа, элдэб арсалдаан гарадаг байна. Тэдэ арсалдаа зүбөөр шиидхэхэ тушаа гэхэ гү, али хүдэлмэрилэгшын ажалай эрхые сахин хамгаалха тушаа сүүд нилээд ехэ юумэ хэдэг байна.

Үйлэдбэриин аша туhа хамгаалха зуураа, мэргэжэл ехэтэй, ажалай үндэр бүтээсэ түйладаг эрхим хүдэлмэрилэгшэдые ажалдань үлөөхэ тушаа сүүд анхаралаа табидаг. Тиихэтэй хамта үнинэй хүдэлжэ байhан, хуушан ажалдаа орхигдохо эрхэтэй зарим хүдэлмэрилэгшые штат үсөөрүүлхэ шалта римталжа ажалhаань гаргадаг далтай сүүд эрид шангаар тэмс

Зарим эмхи зургаанууд ба приятинуудай хүтэлбэрил ямаршье үндэhэгүйгөөр штат рүүлхэ гэhэн баримтаар хүдэл лэгшэдые ажалhаань гаргадаг на. Жэшээлхэдэ, Хориин лесп хоздо модо ашалгада хүд хүдэлмэришэн Б. штадай үсөө дээрэhээ ажалhаа гаргагдаба жэ приказ бэшэгдээ hэн. Теэд лээрнь удангүй тэрэнэй орондо доо хүн абтаhан байна.

РСФСР-эй НКТ-гэй 1922 оно густын 8-най тогтоолой ёhoop райлха эхэнэрнүүд, мүн олон бүүдтэй, ганса бэе эхэнэрнүүд ушартал, профсоюзна орга дай зүбшөөгөө хадань лэ ажа гаргагдажа болохо юм. Гэбэ энэ хуулиин эрилтэнүүдые мях комбинадай директор эбдэhэн ба

Ажал тухай хуулние эбд ушарнууд зургаадахи табанж түсэбые дүүргэлгэдэ, ажалай бү сые дээшэлүүлгэдэ хохидол руулна, коммунизм байгуулжа hан советскэ хүнүүдэй ажалай хые хаhана. Тиигэжэ тэрэнэй м риальна байдалые бэрхэшээлд зуура оруулна. Советскэ хүн т Коммунистическэ парти, Сове правительство тон ехэ анхарал о долго гаргана. Тиимэhээ ажалша нэй ажалай эрхые эбдэhэн ябаа тай эбсэжэ болохогүй.

Администрациин зарим түлөө шэдэй ба ажахые хүтэлбэрилэ дэй советскэ хүндэ, тэрэнэй эри дэ албан хойрогоор хандаhан, дэлмэрилэгшын эрхые эбдэhэн б ушарнуудтай шангаар тэмсэхэ рэгтэй.

Советскэ гражданинуудай а хэхэ эрхые наринаар сахиха зуу манай сүүд ажалдаа муугаар, рюусалгагүйгөөр, хайша хэрэ хандадаг, урилтэ, хоролто хэ голодоhо гаргадаг хүнүүдтэй э тэмсэнэ. Иигэжэ ажалай журам хижүүлхэ талаар хүмүүжүүл горьтой хүдэлмэри сүүд ябуул ажалдаа коммунистическээр хан ха үзэлтэйгөөр манай хүнүүдые мүүжүүлнэ.

Социалистическэ хуулиие бүхы д рэнь, мүн тэрэ тоодо ажалай ас далаар гаргагдаhан хуулиие суд но-прокурорско органуудhаа, про союзна организацинуудhaa гад бүхы советскэ органууд, предпр тиин, эмхи зургаанай хүтэлбэрил шэд, советскэ үргэн ниитэ нарина сахиха уялгатай. Тиигэбэл Ком нистическэ партиингаа табиhан зорилгонуудые бүри амжалтата гаар бэелүүлхэбди.

Д. Мункоев, БМАССР-
Верховно Сүүд
Түрүүлэгш

Агын малшад тухай

Хонёороо суурхаhан колхоздо

Агын үрэжэлтэ баян нютагай зүүн хойто захада Могойтын аймагай «Коммунизм» колхоз оршодог. Мүнөө жэл энэ колхозой гэшүүд артелиингээ тогтоhоор 30 жэлэй ойе тэмдэглэhэн байна. Энэ баярай үдэрые тэмдэглэхэдээ артелиинхид хэhэн ажалаараа омогорхоо ёhooрoo омогорхоо.

Хонидойнгоо тоо толгойе түргэнөөр олошоруулжа, үүлтэрыень эрид hайжаруулжа, ажахыhаа жэлhээ жэл бүри нилээд ехэ олзо доход оруулдаг болонхой. Нёдондо бүхыдөө 2480 мянган түхэриг олзо доход абаа hаа, тэрэнэйнь 1784 мянган түхэригынь хони үсхэбэрилгэhөө ороhон байха юм. Гансахан ноohо тушаалгаhаа 1305 мянган түхэриг ороо hэн. Тиигэжэ энэ колхоз хонин бүриhөө 1950 ондо миин 15 түхэриг абаhан hаа, нёдондо дунда зэргээр хонин бүриhөө 88 түхэригэй олзо доход абаа. Эдэ бүгэдын ашаар колхознигуудай ажалта үдэр бүридэ 10 түхэриг мүнгэн хүртэhэн байна.

Энэ колхоз иимэ амжалта хайшан гээд түйлааб гэхэдэ, hүүлэй хэдэн жэлэй туршада артелиин хонишод тэндэхи мэргэжэлтэдэй, гол түлэб зоотехник нүхэр Цыбиковэй туhаламжаар хонидоо зүбөөр үсхэбэрилжэ үүлтэрыень hайжаруулжа шадаhан байха юм.

Табанжэлэй саада тээ энэ колхоз оройдоо 8.328 хонитой, тэрэнэйнь тус бүриhөө миин 1,77 килограмм шэрүүн ба шэрүүбтэр ноohон абтадаг байгаа. Мүнөө хонидойнь тоо 21,797 толгой болоожо, тус бүриhөөнь 3,1 килограмм нарин ба нарибтар ноohон абтана. Тиигэжэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 229 килограмм ноohо абадаг болонхой.

Энэ колхознай хонёороол баяжаhан колхоз гээшэ,—гэжэ тэндэхи хүнүүд хэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье, бүхы хонидойнь дүрбэнэй гурбан хубинь нарин, нарибтар ноohотой болоод байна.

Хони үсхэбэрилгээ хайшан гээд иимэ түргэнөөр hайжаруулаа гээшэбта гэжэ тус артелиин зоотехник нүхэр Цыбиковhээ hурабабди. Тиихэдэмнай нүхэр Цыбиков бодолгото болон аали алиханаар хоолойгоо заhажархёод, хони үсхэбэрилгэдэ ямар алдуу эндүү гараhан тухай, тэрэние заhажа абахын түлөө ямар ехэ оролдолго гаргаhанаа hанан hанан хөөрэнэ.

— Бүри 1930 оной үедэ манай колхоздо үүлтэртэ меринос хусанууд асарагдаа hэн. Тэрэ сагhаа хойшо нютагай үүлтэрэй хонидой ноohон hайжаржа эхилээ hэн. Теэд энэ хүдэлмэридэ ямаршье эмхи гурим байгаагүй дээрэhээ өөдтэй үрэ гараагүй. Эсэгэ ороноо хамгаалалгын дайнай hүүлдэ, 1946 ондо эгээн түрүүшынхеэ hайн ноohотой 445 толгой эхэ хонид илгагдажа, түрүү хонишон Бальжима Доржиева ахалагша хонишоноор табигдаhан байгаа. Энэ хонишон 11 жэлэй туршада таhалгаряагүй хүдэлмэрилхэ зуураа, колхоздоо 4500 толгой нарин ба нарибтар ноohотой хони үсхэбэрилжэ үгөө. Энэ хонишоние «эрхим ноohо үйлэдбэрилдэг фабрикын директор» гээшэ гэжэ хэлсэдэг. Энэнь тон зүб. Юуб гэхэдэ нүхэр Доржиевагай отараhаа жэлhээ жэл бүри ехэ ноohон абтана. Хэрбээ 1945 ондо энэ отарын хонин бүриhөө 1,2 килограмм ноohон абтадаг байгаа hаа, нёдондо 4,5 килограмм ноohон абтаа.

Мүнөө энэ колхоздо эрхим hайн ноohо үгэдэг отарануудай тоо 24 болонхой. Отара бүхэндэ хониной ноohоной шанар харалсажа, племенной хүдэлмэри ябуулагдадаг байна. Тэрэнэй ашаар энэ колхозой отарануудта эрхим hайн хусанууд үсхэбэрилэгдэдэг болонхой. Жэшээлхэдэ, өөhэдынь отарануудта үдэhэн 616-дахи номерой хусаhаа нёдондо 10,1 килограмм 64-дэхи классай ноohон абтаhан байха юм. Иимэ племенной хусанууд олоор үсхэбэрилэгдэдэг болонхой. Тиигэбэшье, эдэ хусануудта эрхим hайн харууhалга, эдеэлүүлгэ эмхидхэгдэнхэй гэжэ хэлэхын аргагүй. Хэрбээ эдэ хусануудта hайн харууhа хээ hаа, тэдэнэй шанарынь бүри дээшэлхэ байhаниинь лабтай.

hүүлэй жэлнүүдтэ энэ колхозой эхэ хонидынь бултадаа искусственнаар үрэжүүлэгдэдэг болонхой. Тиихэдээ нарин ноohотой хонидые түлгэ болгожо хурьгалуулдаг, hайн ноohотой эрэ түлгэдые хуса болгохоор орхидог байна.

Тэрэнhээ гадна, колхоз доторойнгоо хэрэгсэлдэ зорюулжа шэрүүн ноohотой хонидой отара баридаг юм. Үнэхөөрөөшье, үбэлэй сагта колхознигуудай, илангаяа малшадай үмдэхэ дэгэл, гутал, бээлэйдэ нилээд олон арhан хэрэгтэй болоно бшуу. Тэрэние ондоо тээhээ худалдажа абаха гү, али асарха аргагүй байна.

hүүлэй жэлнүүдтэ округой олохон колхоздо хонидоо үбэл хурьгалуулдаг боложо байна. Тиихэдээ ямар колхозой хонид үбэлэй байраар hайн хангагданхайб, тэндэ хонидые үбэлдөө хурьгалуулга hайнаар үнгэргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермые даагша нүхэр Жаповтай хөөрэлдэхэдэ, иигэжэ хэлэбэ:

— Хонидые үбэл хурьгалуулхын түлөө hайн байра хэрэгтэй. Мүнөө бидэ тиимэ байратай болонхойбди. Тиин энэ хэрэгые урагшатайгаар бүтээхэ hайн малшад хэрэгтэй бшуу. Манай колхоз үбэл хурьгалуулагдаха отарын хонидые комсомолка Ханда Батомункуевада даалгаhан байна. Энэ басаган 10-дахи класс дүүргээд, артелиингээ хонин ажал дээрэ хүдэлхэ гэжэ дурлаhан байгаа. Нүхэр Батомункуева манай найдабарие харюулжа шадаа. Мүнөө үбэл 545 эхэ хонинhoo 553 хурьга абажа, бүриин бүтэнөөр түлжүүлээ.

Агын колхозуудта дүй дүршэл ехэтэй хонишодой хажуугаар залуу хонишод урган гаража байна. Түрүүшээр hайн үүлтэрэй хонидые адуулхада бэрхэ, харууhаниинь ехэ гэжэ hанагдадаг hэн. Тиимэhээ тэрэние адуулха хүнүүдые олохонь бэрхэтэй байдаг байгаа. hайн үүлтэрэй хонидые адуулхада колхоздошье, хонишодтошье ехэ олзотой гэжэ мүнөө тэндэхи хонишод мэдэдэг болоо. Тиимэhээ нүхэр Батомункуевадал адли Агын малшадай хүбүүд, басагад дунда ба дээдэ hургуулинуудые дүүргээд, колхоздоо ерэжэ, малай фермэ, бригадануудта хүдэлжэ, аба эжынгээ арга шадабарие, дүй дүршэлые шудалжа, Эхэ орондоо хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр үгэхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

КПСС XX съездын тогтоолоор зоригжоhон Улаан Сүхын районой «Красный пограничник» гэжэ колхозой комсомолецууд болон залуушуул колхозойнгоо үйлэдбэридэ наукын түйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө бултадаа фермэ, бригаднуудта хүдэлдэг болонхой. Энэ колхозой нэгэдэхи фермэ дээрэ 15 комсомолецууд ажаллана. Тэдэнэр фермэ дээрээ комсомольско группа бии болгоо. Өөhэдынгөө хүсөөр фермэ шадараа 2 гектар хартаабха, 5 гектар кукуруза, 5 гектар турнепс, 10 гектар зелёнко тариhан байна. Тиихэдэ тарилгынгаа талмай дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргаа.

Агын элдин талада хура бороо элбэгээр орожо, хони ямаа бүрхөөмэ ногоон ургаhхай. Эгээл энээхэн үедэ хонидоо hайнаар адуулжа, тэдэнээ таргалуулхын хойноhоо хонишод ехээр оролдоно. «Хонин гээшэ хоёр дэгэлтэйгээр үбэлжөөндэ ерэхэ ёhотой» гэhэн үгэнүүд тэндэхи хонишодой дунда үни сагhаа хойшо хуули болонхой. Үнэхөөрөөшье, Байгал шадарай шэмэрүүн хүйтэн үбэлые тэсэжэ гарахын түлөө арhа ноohонhoo гадна, зузаан өөхэн хэрэгтэй бшуу. Зунай сагта hайса таргалаагүй хонид, үбэлдөө хэдышье hайн тэжээлтэй hаа, өөдэлдэггүй гэжэ мэдээжэ.

Дүй дүршэл ехэтэй хонишодой ажалhаа харахада, тэдэнэр зунай сагта хонидоо үдэшэ үглөөнь hайнаар адуулжа, намартаа таряа хураhан хойно полиин үзүүртэ адуулжа, бүри таргалуулдаг юм. Тэдэнэр хонидоо адуулха газараа жэлэй дүрбэн сагта шадамараар хубаарилдаг, бэлшээрээ ходо hэлгэжэ байгаад, хонидоо адуулдаг.

Мүн тэндэхи хонишод эхэ хонидhoo хурьгадые саг соонь илгажа, амяарайнь отара болгохо хэрэгтэ анхаралаа ехээр табидаг болонхой. Тэдэ манай Сэлэнгын аймагай олонхи колхозууд эхэ хонидой отарануудта тамир муутай хурьгадые үлөөдэг заншалтай. Энэ баримт нуудые колхоздошье, мүн хониш тошье гарза ехэтэй хэрэг гэжэ энд хи «Коммунизм» колхозой зоотe ник нүхэр Цыбиков хэлэнэ.

— Бидэ түрүүндээ тамир муута хурьгадые баhал эхэ хонидой от рануудта үлөөдэг байгаабди. Те мүнөө энээнhээ өөhэдөө дураа гут жа, тиимэ хурьгадые суглуулж амяарайнь отара болгоод, намар э тээнhээ тэдэндэ эрхим hайн тэжэ үгэжэ, hайнаар харууhалдаг боло хой. Тиихэдэ колхоздошье тэжэ зүбөөр гаргашалхада таатай ба даг.

Агын хонишодой дүй дүршэл дэ рэhээ харахада, тэндэхи отара б хэндэ 500—600 толгой нарин ба на рибтар ноohотой хонид үгтэдэг. Ш рүүн, шэрүүбтэр ноohотой хониды 800—900 толгойгоор хамтаруулж нэгэ отара болгодог заншалта Тиихэдэ эрье хонидой отарану 1000—1100 толгой хонидhoo бүр дэдэг.

Гэхэтэй хамта, Агын колхозуудт үбэлдөө хонидоо ехэнхидээ адуул жа гарадаг байна. Зарим колхозд эрьенүүдэй отаранууд бүхэли үбэл дөө ямаршье үбhэ тэжээл эдингүй гөөр, үзүүр хагданда hайнаар бэл шээгдэжэ, тобир тарганаар онд ородог. Тэдэнэй харууhалhан хонид hoo 3,8—5 килограмм ноohон абта даг юм. Иимэ хонишодые нэрлэбэл Цырен Гончиков, Арсалан Батажапов, Санжижап Цыренов ба бусад олон хүнүүд болоно. Агын хонишодой дүй дүршэлтэй hайнаар танилсажа, тэдэнэй hайнуудыень өөhэдынгөө колхоздо хэрэглэхэ гээшэ манай зорилго болоно.

Ц. РАДНАЕВ, КПСС-эй
Сэлэнгын айкомой Селендумын
МТС-эй зонодохи секретарь.

Хонидой үүлтэрые һайжаруулжа байна

...ан жэлэй саада тээ Бичурын ...ай Ждановай нэрэмжэтэ кол...хид Ставропольско хизаарһаа ...гскэ меринос» үүлтэрэй нарин ...той хэдэн хусануудые асаржа, ...төө табиһан юм. Ставропо...тала газарта түлжэһэн нарин ...той тэдэ хусануудые нютагтаа ...э, хонидойнгоо үүлтэр һайжа...ын тулада эндэхи хонишод ...н оролдолго гаргаа. Тэдэ...ролдолгын ашаар эндэ жэл бү...орготоһон наритар ноохотой ...ад гаража эхилээ һэн. Нарин, ...тар ноохотой хурьгад кол... ахалагша хонишон Гомбо...н Цоктоевто даалгагдаһан юм. ...эй отарынхид хонидһоо үнэ ... ехэтэй нарин нооһо ехээр ...г болобо. Бүхыдөө кол... хонидой үүлтэр һанаһанһаа ...нөөр һайжарһан байна. 1955 ... колхозой хонин бүриһөө 2 ки...мм 200 грамм нооһон хайша...аа һэн. Харин үүлтэртэ хонидой ...да хонин бүриһөө һурагтүй ехэ ...он хайшалагдаһан юм.

...отагтаа нарин нооһотой хонидой ...аар үдэхэ байһыень харахадаа ...колхозойхид бүхы гурбан фер... хонидой үүлтэр һайжаруулха ... шиидэбэ. Тиин мүнөө жэлдэ ...озой үүлтэртэ хонидой отарада ... хонин тоологдоно. Отарын хо...й тоо толгой мүнөө жэлдэ хоёр ...нһаа үлүүтээр олошороо. Му... жэлдэ дүршэл ехэтэй хонишон ...оцырен Цоктоев 100 эхэ хонин ...һөө 105 хурьга абажа, ондо ...лба.

...элдөө эрье хонидой нэгэниинь... гарзалаагүй. Хонишон Цыбик ...еев үбэлдөө бэлшээриингээ га...нуудые һайнаар, түсэбэй ёһоор ...лэжэ, мүнөө зун, намартаа ...алуулагдаха эрьенүүдые хүсэ ...ал һайнтайгаар ногоон дээрэ ...аһан байна.

...онидой үүлтэрэй түргэнөөр һайжаржа байһые мүнөө жэлэй нооһо хайшалалгын дүн элитээр харуулба. Колхозой юрын хонидтой нэгэдэхи ба гурбадахи фермэнүүдтэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 2 килограмм 400 грамм гэхэ гү, али нёдондоной-хидо орходоо 200 грамм ехэ нооһон хайшалагдаа. Хамта 40-өөд центнер эрхим шанартай нооһон хайшалагдаад байна. Харин үүлтэртэ хонидой хоёрдохи фермэдэ бүри ехэ нооһон, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм 500 грамм нооһон хайшалагдаа. Зарим хонидһоо 7—8 килограмм нооһон хайшалагдаба.

Үүлтэртэ фермын олонхи хонид 7—9 килограмм, зарим хусанууд 11—12 килограмм нооһо үгэнэ.

Мүнөө энэ колхозой бригада, огара бүхэндэ набшаһата тэжээл бэлдэгдэжэ байна. Артелиин комсомолец бүхэн 10 центнерһээ бага бэшэ набшаһата тэжээл бэлдэхэ уялга абаад, ажаллажа байнхай. Тариаанажалай бригаданууднаа үдэр бүри 10—15 хүн набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ эльгээгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр колхоздо 100 гаран тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээд байна.

Иигэжэ Ждановай нэрэмжэтэ колхозойхид хонидойнгоо үүлтэрые түргэнөөр һайжаруулжа, гүрэндөө эрхим шанартай нарин ба наритар нооһо жэл бүри ехээр үгэдэг болонхой.

— Нарин нооһотой «советскэ меринос» үүлтэрэй хонид манай Бичурада нютагжаа. Иигээд бидэнэр саашадаа үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэриие бүри үсэд оролдосотойгоор ябуулжа, ойрын жэлнүүдтэ хонин һүрэгөө нарин ба наритар нооһотой болгохобди,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Санжижап Гырылович Бадмаев зоримгойгоор хөөрэнэ.

И. Казанцев.

...орёод жэлдэ токарёор хүдэлнэ

...аровозно арматурын орёо нарин ...альнуудые хэхын тула ехэ орол...го, шадабари хэрэгтэй. Иимэ де...ьнуудые хэхэ харюусалгатай ...лгабари Сергей Васильевич Ки...евто нэгэнтэ бэшэ үгтэдэг.

...ергей Васильевич паровозо-ва...но заводой арматурна цехтэ хо...д жэл соо ажаллажа, токариин ...гэжэлые наринаар шудалаа. Нү... Киселев хүдэлмэриингөө сагые ...эр арьбалжа, ажалайнгаа бүтээ...е эрид дээшэлүүлхэ зорилгоор ...алаа эхилхынгээ урда тээ шухала ...эгтэй юумэнүүдээ бултыень бэлэд...эг. Номогон даруу зантай, ажал... бүхы һаналаа табидаг тулада ...хэр Киселёв цехынгээ коллекти... дунда хүндэтэй болонхой. «За...дой эрхим токарь» гэһэн нэрээзэр...тэй болоһон Сергей Васильевич ...водой «Хүндэлэлэй доскада» олон ...лэй турша соо бэшэгдэнэ.

Мэргэжэл ехэтэй болоһон энэ хү...лмэришэн өөрынгөө дүй дүршэлые залуушуулда дуратайгаар дамжуулан үгэдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ Советскэ Армиин зэргэһээ табигдажа ерэһэн Георгий Митрошин суута токариин һурагша болоһон юм.

Нүхэр Митрошин бэеэ даагаад ажалладаг болоһонһоо хойшо даалгабаряа 220—250 процент эрхим шанартайгаар дүүргэнэ.

Сергей Васильевич продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ бүхы һаналаа табижа, эрхим шанартай детальнуудые бүтээдэг болоо. Үйлэдбэриин энэ новатор табадахи табанжэлэй турша соо 14 жэлэй нормо дүүргээ. Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, тэрэ ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлнэ. Энэ новатор үнгэрһэн хахад жэл соо 18 һарын даалгабари дүүргээ.

Э. Качунас, паровозо-вагонно заводой арматурна цехын партийна организациин секретарь.

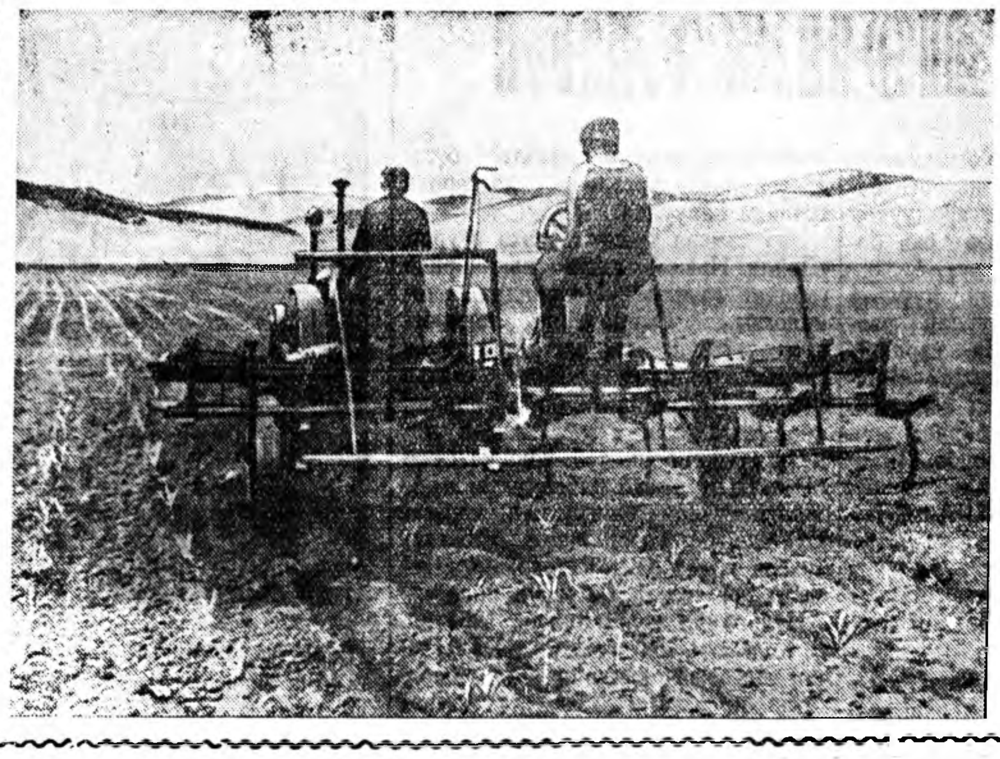

★

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин МТС-эй тракторист М. Тогмитов, прицепщик П. Путинцев гэгшэд «Улаан Одон» колхозой кукурузын поли дээрэ «КУТС-4,2» маркын культиватораар ряд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ ябана.

З. Веснинагай фото

Комплексно бригаданууд эмхидхэгдэбэ

КПСС-эй XX съездын Директивэнүүд соо хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абадаг болохо, тиихэ зуураа продуктнуудай өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха тушаа онсо анхарал хандуулагдана. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин энэ заабариие бэелүүлэн, манай Гашейн МТС-эй зонын колхозуудта ажалай эмхидхэлые гуримшуулжа, орооһо таряа, һү, мяха ба нооһо гаргаша багатайгаар абахын түлөө ехэхэн оролдолго гаргагдажа байна. Ажахыгаа зүбөөр эмхидхэн хүтэлбэрилжэ, тариаанай полинуудай ургаса дээшэлүүлээд, малажалай продуктнуудые ехээр абадаг болоод байхада хүдөө ажахын продуктнуудай өөрын үнэ химдарха байна. Нёдондо жэлдэ «Коммунизм» колхоз нэгэ центнер һү абахын тула 7,4 ажалта үдэр гаргашалһан юм. Тиихэдэ зэргэлээд байһан Ново-Заганска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид центнер һүндэ 10,5 ажалта үдэр гаргашалаа. Тэрэшэлэн «Коммунизм» колхоз центнер нооһо абалгада 99,5 ажалта үдэр гаргашалхадань, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 21,5 ажалта үдэр ехээр гаргашалһан байна.

Мүнөө жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудай өөрын үнэ химдаруулхын тула ажалта үдэрнүүдые гамтайгаар гаргашалха хэмжээ-ябуулганууд тухай асуудал манай МТС-эй зонын колхоз бүхэндэ табигдажа, олониитэ колхознигуудай хамтын суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Һаяхан манай зонын харьяата Булганинай нэрэмжэтэ колхоздо болоһон хамтын суглаан дээрэ хүдөө ажахын продуктнуудай өөрын үнэ химдаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, хэмжээн хараалагдаа. Тиихэ зуураа тус колхоздо энээнэй урда тээ байһан тариаанажалай 3 бригадын орондо 3 комплексно бригада байгуулагдаба. Тэдэ бригадануудта сабшалангай, таряанай болон бэлшээриин газар, колхозой ашаг шэмэтэ малажал, унаа морид хубаарилагдан үгтөө. Комплексно бригадануудые байгуулжа энэ колхоз элдэб тушаалтай байһан 13 хүниие ажалһаань сүлөөлөө. Тиигэжэ 4000 гаран ажалта үдэр жэл соо алмагдаха байна. Комплексно бригадануудай бригадирнуудаар хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй 3 жэлэй һургуули дүүргэһэн, хүтэлбэрилхы хүдэлмэриин мэргэжэл ехэтэй коммунистнууд нүхэд Жамсо Дугаржапов, Добшон Гармаев, Дамба Цыдыпов гэгшэд һунгагдаба.

Колхозуудта хүдөө ажахын продуктнуудай өөрын үные химдаруулха ябадалда комплексно бригаданууд тон шухала үүргэ дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. Юуб гэхэдэ, колхозой хамтын суглаагаар ажахын жэлэй эхиндэ комплексно бригада бүхэндэ али нэгэ продукци үйлэдбэрилгэдэ гаргашалха ёһотой ажалта үдэр хубаарилан үгтэхэ болоно. Хэрбээ ямар нэгэн продукци абалгада нормоһоо үлүү ажалта үдэр гаргашалһан бригада байгаа һаань, тэрэ үлүү гаргашалһан ажалта үдэрынь хороогдохо юм. Тэрэшэлэн комплексно бригада бүхэндэ сабшалангай, бэлшээриин ба тариаанай талмайн, малайнь тоо толгойн зэргээр центнер мяха, һү, нооһо, таряа үйлэдбэрилхэ хүдэлмэридэ бүхы жэлэйнь өөрын үнэ тогтоогдоһон байна. Гадна, комплексно бригадын бригадирнуудта, колхозой правлениин түрүүлэгшэдэ тэрэ жэлдэ абтаһан хүдөө ажахын продукциин хэмжээнһээ дулдыдан тэдээндэ ажалта үдэр үгтэхэ байна.

Комплексно бригадануудые байгуулхада үшөө нэгэ һайн юумэнь юуб гэхэдэ ажалта үдэр гаргашалха хэрэг гуримшуулагдана, колхознигууд үндэр ургаса, малажалай продукци ехээр абахын түлөө оролдохо болоно. Энэ ушар комплексно бригадын хүдэлмэриин жэшээ дээрэһээ харагдана. Жэшээнь, тус колхозой малажал дээрэ һаалишадаар хүдэлмэрилдэг нүхэд энээнэй урда тээ тариаанажалай бригадануудта багаар туһаламжа хүргэдэг байһан юм. Тэжээл бэлэдхэхэ үедэ, таряа хуряалга дээрэ сүлөөтэй сагтаа хабаадалсаа һаа хабаадалсаха, заримдаа хабаадалсаншьегүй үнгэршэдэг хүнүүд бии байгаа. Мүнөө тиимэ юумэ үзэгдэнэгүй. Энэ бригадын малшад болон бусад колхознигууд нилээдгүй ехэ хүдэлмэри хээд байна.

Малай бэлшээридэ дүтын сабшалангай газарнууд хүреэлэгдэн хашаалагдаа. Таряанай ба кукурузын талмайнуудай хойноһоо харууһалгада олон хүнүүд хабаадалсадаг болонхой.

Иигэжэ Гашейн МТС-эй зонын колхозуудта комплексно бригаданууд байгуулагдажа, хүдөө ажахын элбэг ехэ продукци абаха, тэрэнэй өөрын үные химдаруулха бодото хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаад, хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна.

Колхозуудта шэнээр байгуулагдаһан комплексно бригаданууд хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Хүдөө ажахын продуктнуудай өөрын үные химдаруулжа, 100 гектар тариаанай ба эдлүүриин газарһаа хүдөө ажахын продукци элбэг ехээр абаха гэһэн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын заабаринуудые бэелүүлэн энэ жэлдэ ажалай һайн амжалтануудые туйлахын түлөө манай Гашейн МТС-эй харьяата колхозууд оролдолго хүсэеэ гаргажа байна.

Б. Дымбрылов, КПСС-эй Мухаршэбэрэй айкомой зонын инструктор.

Сэлэнгын аймагта

АЖАЛАЙ ЛАГЕРЬ

Колхозой центрһээ арбаад модоной газарта, үдхэн ой соо түрүүшынхеэ хүүгэдэй ажалай лагерь эмхидхэгдэбэ. Энэ лагерьта Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хүүгэд-һурагшад байна. Тэдэнэр үдэрынь 6 часай туршада колхозой элдэб ажалда хабаадалсаад, үлдэгшэ сагтаа амардаг, наададаг, сэнгэдэг юм.

Энэ лагерьта байгшад хоёр бригада болоод нүхэд В. Ермаков, Р. Данзанов гэгшэдэй хүтэлбэри доро хүдэлмэрилнэ. Һаяхан колхозой правлени һайнаар хүдэлмэрилһэн һурагшадта шан тогтоохо гэжэ шиидхэбэ.

ШЭНЭ НОМУУД АБТАБА

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи номой магазин шэнэ номуудые олоор абажа, худалдаанда гаргаба. Тэрэ тоодо политическэ, хүдөө ажахын, уранһайханай ба бусад номууд бии. В. Тевекелянай—«Ажа амидарал шэнээр эхилнэ», И. Шамякинай — «Гүнзэгы урасхал», А. Калининай—«Улаан туг» гэхэ мэтэ номуудые уншагшад ехэ һонирхон абана.

КОЛХОЗДО ТУҺАЛБА

Һаяхан Галуута-Нуурай шахтын барилгын управлениин хүдэлмэрилэгшэд амаралтын үдэр Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ерэжэ хүдэлбэ. 30 хүн нэгэ үдэрэй туршада хүдэлмэрилхэ зуураа 10 гектар газарые һөөг бургааһанһаа, шулуу шохойһоо сэбэрлэһэн байна.

ҮБГЭДЭЙ УРАН ГАРААР

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой үбгэд ажалда хабаадалсажа, түрэл колхозойнгоо ниитын ажалда ехэ туһаламжа үзүүлхэ гэжэ шиидэһэн юм. Үбгэдһөө бүридхэгдэһэн барилгын бригада Шагжи Гомбоевой хүтэлбэри доро колхозой амаралтын гэр заһабарилжа дүүргэбэ. Мүнөө барилгашад Д. Будаев, Д. Дагбаев, Ш. Гомбоев гэгшэд ехэ котел болон ваннануудые тодхожо байна.

Б. Халзанов.

Барилганууд олоор хэгдэнэ

Һүүлэй үедэ Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой центр болбосон түхэлтэй боложо байна. Һүүлэй үедэ эндэ 10 шэнэ гэр баригдаа. Мүн малажалай гүүртэнүүд дээрэ арбаад гэр баригдажа, тэндэнь малшад байдаг болоо. Үнгэрэгшэ хабартаа гурбан залгалаатай томо байшан баригдаһан юм. Энэ гэртэ культбаза, нүүдэл библиотекэ эмхидхэгдэнхэй.

Мүнөө тус колхоздо 3 байратай шэнэ гэр, байрын 3 томо гэрнүүд баригдажа байна. Мүн эндэ хуушарһан байранууд һэльбэн заһабарилагдана. 80 гахайн байха типовой һайн барилга дүүрүүтэй шахуу. Жаргаланта ба Инзагата нютагта хониной хоёр типовой байра баригдажа байна. Колхозой центр дээрэ 100 үнеэнэй нэгэ байра шулуугаар баригдана. Мүн нэгэ полевой стан баригдажа байна.

Д. Цыремпилов.

Ц-Д. ДАМДИНЖАПОВ

Цыпилмаа

(РАССКАЗ*)

—Цыпилмаа, бараг юумэ ааб даа. ...ггэнэй тухай бишни бодохол, мэдэхэл ...айхаб, хэдо бү зэмэрхыш даа,—гэжэ ...н голгүй бэшээр дуутарна.

«Мэдээтэй ха юм. Аргадаһанай хэ...тгүй. Шангаар зугаалжа, нэгэ тээшэнь ...лгохо хэрэгтэй» гэжэ түргэхэн шэб...ээд, шэртэһэтэйхэн хоолойгоор Цы...илмаа иигэжэ хэлэбэ:

—Хоёр үдэр соо һогтуу галзуу ябаһаш, намайе дайран доромжолбош, —...өдолой машина абаха гэһэн авансым ...үнгые худлаар хэлэжэ абааш, фермэ ...ээгүүр тэнэжэ, юугээ бэдэрээбши... ...ихэдээ хара хулигаан болоо гээшэш.

—Хулигаан гэнэ гүш,—гэжэ хашхараад, Мантюу Цыпилмаагай тэрлигэй ...ала мүр дээрэһээ бажуужа, иишэ тии...ээнь угзаран татаад, орон дээгүүр уна...а түлхижэрхинэ. Тиигээд зуг татан, ...огсохо зуураа, «халагниш халаг даа, ...айшаа юумэ болобоб» гэжэ гүбэд гээд, ...заа тээшээ мэтэр гүйжэ гарашаба.

Цыпилмаагай аалиханаар һугшахань ...уулдана. Үгэ дуу гараашьегүй һаань, ...ээхэн байдалынь Цыпилмаатай гомо...олые тайлбарилна.

Бодоод, Цыпилмаа орон дээрээ һуу...а. Тиигээд олон юумэнүүд бодолто ...ооньорооно. «Бишыханшье ябахадам, ...ехэшье болоходом эжы аба хоёрни гар ...хүрөөгүй юм. Намайе яахадам Мантюу ...угзаран түлхибэ гээшэб. Би зэмэтэй ...бэшэлби. Мантюу өөрөө зэмэтэй ха юм. ...Хадамда гараһан басаган иигэжэ тулидаг юм гү? Юун тиимэ үбэштэй юм ...байхаб. Урданай саг бэшэ ха юм. ...Үнгэрһэн сагай үнөөхи үлэгдэл пере...житкэ гээшэнь иимэ юм гү? Юун боложо байна гээшэб. Мууxай, эшхэбтэр...

**

Цыпилмаагай гомодолтой уруу-дуруу ябаһые тухайлһан хэбэртэй Дундайн Боро урда урданайхиһаа номгохоноор, хашанаар гэшхүүлнэ. Мууса унтаһан дээрэһээ Цыпилмаагай толгойнь лүг-лүг логшожо, бэень нэгэл тамиргүйшэг болоһон хэбэртэй. Һаналынь нэгэ бага тээриһэн шэнги боложо. «Жаргажа ябаһа гээшэ гүб, али яана гээшэ бииб» гэжэ Цыпилмаа бодоно. Тиигээд һүниндөө үзэһэн тэдэ эхи-һүүлгүй, мухар-һохор зүүдэнүүдые һанана. Тэдэнэйнь забһарта, «хахад бэень баабгай, хахад бэень хүн» дүрсэтэйгээр Мантюунь харагдана. «Зэрлиг муухайгаар аашалхадань иимэ үбэштэй зүүдэн үзэгдэдэг юм гү?» гээд Цыпилмаа бодоно. «Мантюугай хамаг аашыень зоной урда элиишэлээд, үбшэнтэй газарынь шангаар хадхаха хэрэгтэй» гэжэ шэбшэхэ зуураа, голһоонь хүйтэ даажа, һэшхэлынь хүдэлэн, «Дан ехээр хороор хашхараад яахаб» гэжэ бодоод, сэдьхэлынь тэнсүүритэй болоно.

Хонидынь баруун хойшоо, һалхи һүрин ябанад. «Ногооной үнэрөөр холо ябашанаа гү?»—гэжэ Цыпилмаа дотороо һанаата болоно. Хонид хөөбэрлэжэ, нооһониинь хүсэлдэжэ байһан хэбэртэй. «Нооһо хайшалалгые ондоо отарануудта ябуулаад, манай отарада баһал хожомдон алдахань гээшэ» гэжэ Цыпилмаа бодолгодо хатана. Нээрэйшье хонидой нооһон жаа-жааханаар гэзгэдэдэгшье боложо байна ха. Хүбэн сагаан хөөбэр нооһоной «түгдэрхэйхэнүүд» эндэ тэндэхэнэ хэбтэнэ. «Эдэниие эртээнһээ суглуулха юм байна» гэжэ бодоод, Цыпилмаа ганзагадаа байһан мэшээгээ абана, морёо жолоогоорнь тушажархина. Зүүн гартаа мэшээгээ шэрээд, Цыпилмаа эршэтэй түргэнөөр холо-холо алхалан, тэдээхэн сагаан сэсэг мэтэ хөөрхэн хэһэг хэһэг бишыхан баглаахануудые баруун гараараа забда залигүй түүнэ. «Эдээхэнһээ юун ехэ нооһон суглархаб даа. Гэбэшье нэмэридэ нэмэри болонгүй яахаб»—гэжэ Цыпилма сэхэ бодоод орхино. Баруун гарайнь дунда хурганда байһан дүрөөдөө эрдэниин шулуутай бэһэлигтэнь наранай элиэ тудажа, бишыхан ошон шэнгеэр ялаб гээд, нюдэнэй сэсэгые ёлгоотуулха шадалтайхан байна. Минутаһаа минута хүрэтэр, сагһаа саг хүрэтэр сүглуулна. Теэд мэшээгынь яаха аргагүй удаанаар пүсхынэ.

Гэнтэ Нингарай сошормог хусалга дуулдажа, Цыпилмаагай шэхэндэ янгинан байна. Харан гэхэдэнь, хонидойнь баруун хажууда жуунагар хоншоортой гуринха хүхэ шоно ута-богони болон, гүлдэг—гүлдэг гэһээр, хонин тээшэнь һуунагад һуунагад харайн байба. Хонидынь мэтэр монсогойржо, орохо, гараха нүхэеэ оложо ядан, нэгэ дороо пэгшыжэ эхилнэ. Мэшээгээ орогүй хаяжархёод, Цыпилма морин тээшэ биитүй шадалаараа гүйшэбэ. Нингар нэгэ үедэ яржаганан хусана, мэтэр хүр-хар эрхирэн, алалдаһан шэнги болоно. Ган-гүн гэһэн абяаншье дуулдана. Мориндоо Цыпилмаа һүрэн мордоно. Урилдаанда табиһан мори гүйлгэһэн мэтээр шоно тээшэ харайлгашаба. «Ямаршье зэмсэггүй байнам, дробовик абажа ябаха байгаа. Юугээрээ сохихо гээшэ бииб. Боожым ташуур...» гэжэ сахилгаан шэнги түргэнөөр Цыпилмаа дотороо бодоно.

Дүтэлхэ бүри шонын хүйтэн хүхэ зулмагар бэень элеэр харагдана. Хониндо орохо гэжэ жуунатад гэхэдэнь, Нингар хойноһоонь добтолон аһана. Тиихэдэнь шоно һүльмэгэд гэжэ гэдэргээ сухарина. Эдэ бүгэдэ хэдыхэн минута соо болоһон хэрэг. Тэндэ Цыпилмаа мэтэр гүйлгэжэ ерэбэ. Мориниинь халба һүрэн Цыпилмаае шүүд унагаан алдана. Боожынгоо ташуурые шанга гэдэг адхаад, Цыпилмаа шоные толгой-түрүүгүй буулгана. Эндэ тэндэһээнь Нингаршье туһална. «Уралаа хүдэлгэхэ арга һалаа» тэһэн шэнги, шоно ондоо тээшээ һульмайса харайба. Цыпилмаашье, тэрэнэй моринншье уланхатажа орошобо гээшэ ха. Хойноһоонь гүйлгэнэ, тиихэ зуураа ябууд дундаа ташуурайнгаа урта һурай үзүүрые бойлторгодол адляар уяжа, урга шэнги болгоод абана. Шоные хүсэжэ, хажуу тээнь бага гаран сасуу, шонын толгой руу буулгажа, бойлторготой боожынгоо ташуураар шонын хүзүүгээрнь бугуулидан шүүрдэнэ.

Хоншоороо доошонь гүльдигэд гүүлэн, шонын буруу бухан саашаа даб гэхэдэнь, ташуураа шанга адхаад, тэрэнэйнгээ бүгэлдэргэдэ гараа хүмэлдэргэлөөд, ябаһан Цыпилмаа моринһоо хуу халин, газар дээрэ унабашье, моринойнгоо жолоо алданагүй. Шоно нэгэ тээшээ, морин нүгөө тээшээ зүдхэнэ. Цыпилмаае таһа татахаһаа нааша болоно. Зууража оршоһон Цыпилмаада олон юумэ бодохо арга юу байхаб. «Шоно аһашанаа гү?» гэһэн гансахан мэдэрэл гүйнэ хэбэртэй. Мориной хүсэн булюу байжа, хүн шоно хоёрые саашань шэрээд абана. Хоолойгоо боолгоһон шоно хэрзэгыгээр тэршэлнэ. Хэдышье тэршэлэг. Бугуулида ороһон арьяатан холо ошохоо болёо! Хэдэрһээ юм гү, али юунһээ юм—шоно оройдоо хэршэгэнэнэшьегүй, гангинанашьегүй, улинашьегүй. Юумэ түбжэгэнэхэдэл гээд, гэнтэ буу «пид» гэшэбэ. Удаа дараалан «Цыпилмаа гэмгүй гүш» гэһэн абяан дуулдашаба.

***

Һэрюухэн тунгалаг боложо, үдэшын саг ерэбэ. Колхозой шэб шэнэхэн клуб тээшэ хүнүүд олоороо һубаран ошонод. Холбоолжон гэжэ голой урда бэеын модонууд дээрэһээ хүхын донгодохонь дуулдажа, дулаан сагай ерэжэ байһанай дохёо үгэнэ.

Ужам үйлсэнүүдээ хушуутуулһан колхозойнь тосхон жэлээршье бэшэ, харин һара һараар ургана: хэнэй хүсэн бэ? Хүнүүдэй хүсэн! Колхозой правлениин хоёр дабхар мантан гэр харагдана. Дун сагаан сонхонуудтай дунда һуртуулиин гоё байшан яларна. Үйлсые хүндэлэн бодхоогдоһон үндэр һайхан аркнуудай дээдэ захадань «Зургаадахи табанжэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэе!» гэжэ бэшээтэй байна. Электро-галнуудай лампочканууд эндэ тэндэ бүлсылдэнэ. Колхознигудай ажалые хүнгэдхэһэн элдэб түрэлэй машинануудшье олон. Шэнэдхэгдэһэн нютагай шэнэ тосхоной түхэл шарайнь иимэ юм ха.

Клубаар дүүрэн хүн зон сугларанхай. Тэрэнэй ехэ зал соо бэе бэетэйнь холболдуулан жэрылгээд табиһан стулнууд байна. Эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд стул дээгүүр һуусагаана. Наһатай болоошод, колхозой түрүү хүнүүд урдууршагуур һууна ха. Электрын галай һаруул гэрэл нюдэ һаргама хурсаар ялар на. Парти, правительствын ударидагшадай, колхозой алдар солото хүнүүдэй зурагууд, шэн габьяата ажалда уряалһан лозунгнууд клубые шэмэнэ.

Хүнхинэмэ хөөрөөн, хүүемэ шууяан замхажа, колхозой эзэдэй хамтын суглаан нээгдэжэ, зүбшэн хэлэхэ асуудалнуудтаа ороно. Партийна эхин организациин секретарь Валентина Доржиевна трибуна дээрэ гараба. Тиигээд нарихан аад, ходорхой хурсахан хоолойгоор үгэ хэлэбэ. Олохон зүйлнүүд дээрэ тогтоно. «Ажал хэхэдээ, өөһэдынгөө, арад зонойнгоо ажабайдалые һайн болгохын түлөө хэнэбди. Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын нангин хэрэгүүдэй нэгэниинь ажалшадай ажабайдалые һайжаруулха ябадал болоно. Иимэ ехэ зорилго өөрөө зүн дагаандаа бэелдэг бэшэ, харин бүгэдэ арадай хүсэтэ ехэ тэмсэлэй ашаар бүтэдэг юм гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Үнэхөөрөөшье бодоод үзэгты, байһанаа эдеэд, ажал хэнгүй хэбтээ һаа, юун болохтой гээшэб?» гэжэ асуудал табяад, саашань үргэлжэлүүлнэ: «Ажалда ондо ондоогоор хандадаг хоёр ондоо хүнүүд бидэнэй дунда байдаг. Колхозоймнай суута хүнүүдэй нэгэниинь манай алдарта хонишон Цыпилмаа болоно. Тэрэнэй ямар ехэ габьяа хэһыень правлениин түрүүлэгшэ Содном Цыреновичһээ таанад бултадаа дуулаһан байхат. Колхозойнгоо ниитын баялигай түлөө амиа бэеэ гамнангүйгөөр оролдобо. Цыпилмаагай иимэ үнэн хэшээлынь тэмдэглэн, хамтын суглаанай зүгһөө баяр хүргөөд, эхэ хонин, табан зуун түхэриг мүнгөөр шагнаха гэһэн дурадхал парторганизациин бюро правлени хоёр оруулна» гэбэ.

Альга ташалтан нэрьешэбэ. «Зүб-өө, зүб» гэлдэн нарьяна. Алдарта ажалые һайхашааһан ахамад колхознигудай арюун сэдьхэлэй хүндэ Цыпилмаагай сээжэндэ мүнхэ дурасхаалай тэмдэг болон ороно. «Балай һурхэй юумэ хээгүй ха юмбиб, юундэ намайе иитэрээ магтаба, шагнаба гээшэб? Эдэ бүгэдыень юугээрээ харюулха хүн биб» гэжэ Цыпилмаа забһартаа бодоно. «Нэгэн дуугаар баталагдаба» гэһэн соносхол сутлаанай президиумэй зүгһөө тунхаг болгогдобо.

«Үшөө нэгэ хэлсэхэ зүйл бии» гэжэ хэлээд, правлениин түрүүлэгшэ Содном Цыренович трибуна дээрэ гараба. «Цыпилмаагай адуулдаг хониндо тугаар шонын орожо байхада минии гүйлгэжэ ошоһые мэдэнэт. Ямар ехэ аюултай байдалда Цыпилмаагай ороод байһые бултадаа баһа мэдэнэбди. Ниитын зөөри хамгаалха хэрэгтэ Цыпилмаа ямар эрэлхэг зориг харуулба гээшэб. Иимэ хүүгээрээ үнэн зүрхэнһөө омогорхохо ёһотойбди. Теэд Мантюу Халзанов энээниие ойлгоногүй, манай суута хүнэй алдар нэрые бузарлажа ябана. Шадабариень харалсажа, Мантюуе гаражын слесарь болгоо һэмди. Һүүлэй гурбан үдэр соо ажалаа хаяад, леспромхозой тэрэ архинша шофертой Мантюу хара уһаар унда хэжэ, колхозой хүдэлмэриие хойшонь татахаһаа гадна, өөрынгөө гэртэ, фермэ дээгүүр хулигаан аашануудые гаргаба. Иимэ хүн зоной жииртэр манай дунда саашадаа ябажа шадаха гү? гэһэн асуудал сэхэ табигдаад байна» гэжэ Содном Цыренович хатуухаанаар хэлэжэрхибэ.

«Мантюуе зоной урда зогсоогоод, сэхэ бүхыень хатуугаар асууха хэрэгтэй» тэһэн шэрүүбтэр үгэнүүд үбгэдэй талаһаа дуулдана. «Зай, Мантюу, наашаа ерэжэ, энэ олон зоной урда хамагаа хэлэжэ үгэхэ болоош» гээд президиум багһаа хэниинышьеб нэгэниинь лас-лас дуутарна. Энэ үедэ Цыпилмаагай дотор нэгэн жэгтэй болоһон шэнги байба. Мантюугаа харахадаа нэгэ үедэ сухалаа хүрэнэ. Тэрэ дороо баһа хайралаад абана. «Һайн һайханаар ябаа һаань, хэн халдаха, мүрдэхэ байгааб» гээд, Цыпилмаа яаха аргагүй зүбөөр бодоод орхино. Трибуна шадар ошожо ябаһан Мантюугай дорьбогүй болошоһон бэеые Цыпилмаа энэ үедөө харажархина. Тиигээд «Би зэмэтэй бэшэ ха юмбиб, харин өөрөөл зэмэтэй» гэжэ зобожо байһан сагаахан һаналаа заһана.

Трибуна дээрэ гарахаһаа халирхайтаад, Мантюу сценын наана ошоод, хүнүүдэй шарай адуулан байна. Юумэ хэлэхэ гэхэдэнь, хоолойнь тяг бүтүү боложо, нэгэ «бүлхиндэл» адли юумэ хаажархина. Энээнһээ бүри ехээр сошормогтожо, Мантюугай магнайгаар хүйтэн хүлһэн һабанажа, бэень жэмэлгэтүй болоно. Үй түмэн зоной урдаһаа хаража, үнэншэ хүнүүдэй хурса нюдэнүүдээр соо харбуулхаһаа бэрхэтэй юумэ хаана байхаб. «Фермэ дээгүүр ябахадаа ягаа дорюун ябаа һэмши. Юундэ мүнөө шэб аниргүй болошобош» гэжэ нэгэн яһа дайруулан асуутаад орхино.

Мантюу хэзээни хойно үг-маг гэнэ. Хүнэйшье ойлгохоор, мүртэй юумэ хэлэнэгүй. Һүрөө дарагдашоод байна ха. Тиибэ яабашье аман соогоо бүбэнэнэ: «Бүтэхэгүй ябадал гаргажа, муухай алдуу хэһэн байнаб. Иимэ ябадал хэзээшье гаргахаа болёоб. Намайе харалсажа хүлисыт. Тоншье бүтэхэгүй юумэ болоод байна. Алдуутаа дүүрэн мэдэрээлби. Хүлисэжэ хайрлыт» гэхэ мэтээр бэеэ буруушаан хэлэбэ.

Хурсахан хадхууртай хэдэ хэдэн асуудал һурагдаба. Тиигээд, Валентина Доржиевна, Цыпилмаатай хани басаган Долгор болон бусад үгэ хэлэжэ, Мантюугай аашанууд тухай хаха шуу хэлэбэд. «Вопроснай ясно болобо» гэжэ нэгэ хүн дуугарба.... «Шанга донгодолго соносхоод, энэ удаа колхозһоо гаргангүйгөөр орхижо, саашань һайтар хаража үзэхэ» гэһэн тогтоол абтаба.

— Леспромхозой тэрэ шофер милицидэ дуудагдаба. Ши иигээд байнаш... Мантюу, би шинии тухай муу юумэ һананагүйб. Муу юумэ һанаха гэжэ оролдоошье һаам, зүрхэмни тиигүүлхэгүй ха юм. Минии сээжэдэ ши гансаараа ха юмши. Нэгэл юумэ—хүндэл адляар, зүбөөр, һайнаар, һэшхэлтэйтээр ябахые шамда хүсэгшэ һэм. Тэрэниием мүнөө ойлгоо ёһотой гэжэ һананам,—гэжэ Цыпилмаа хэлээд, Мантюу тээшэ зөөлэхэнөөр харана.

— Юун гэжэ, Цыпилмаа, хэлэхэ гээшэ биб. Хамаг муу намда. Ухаандам ухаан нэмэгдэбэ гээшэ. Мантюу бүтэхэгүй ябадал гаргаа гэжэ, Цыпилма, хэншье хэзээдэш дуулахагүй...

*). Үргэлжэлэл. Эхиниинь манай газетын 160-дахи номерто.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ДАЙСАНАЙ ХОРОТО ЗЭБСЭГ

Социализмын оронуудта эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, империалистнууд пропагандистска худал хуурмаг үгэнүүдые хэрэглэхэтээ хамта гүрдэлгэ гаргадаг, хардаха гүжэрдэхэтэй хамта һүйдхэлгын ябуулгануудые үүдхэдэг байна. Коммунизмда эсэргүүгээр, Советскэ Союзда эсэргүүгээр Баруун тээ хэгдэжэ байгаа пропагандистска эгээн хорото кампаниин түлэг дундаа ябуулагдажа байгаа мүнөө үедэ США-гэй сенат Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта һүйдхэлгын ябуулга хэхын тула 25 миллион доллар мүнгэ һомолоо (энэнь тус зорилгодо түрүүшээр һомологдоһон 100 миллион доллар дээрэ нэмэжэ һомологдоо). Ингэжэ һомологдоһон мүнгэн зөөрөөр хангагдаһан империалистнуудай тагнуулшад Познаньда шуһата гүрдэлгэ эмхидхээ.

Империалистнуудай тагнуулшад КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые, жэшээнь, ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгэдэ, тэрэнэй хойшолонгуудта эсэргүүсэн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ябуулһан зоримгой, сэхэ шууд шүүмжэлэл хадаа советскэ байгуулалтын хүсые, алдуу дутуунуудаа эрид шууд зайсуулхын тулада тэдэнэй мэдэрхэнэй айдаггүй партиин хүсые харуулна гэжэ бүхы дэлхэйн түрүү хүнүүд ойлгоһон байна. Энэ баримтые зарим буржуазна хэблэлнүүдшье мэдэрээ. «Үнгэрһэн үеынгөө алдуунуудые өөһэдөө үргэнөөр хаража үзэһэн ябадал» советскэ байгуулалтын бата бэхи байһые гэршэлнэ гэжэ «Джорно» гэһэн итальянска газетэ тоолоно.

Эдэ бүгэдые империалистическэ тагнуулшад ондоогоор «тайлбарилна». И. В. Сталинай хэһэн алдуунууд, үнгэрһэн үедэ демократиие ба социалистическэ хуулиие эбдэһэн баримтанууд советскэ байгуулалтын эрхэ бэшэ удха шэнжэнь байһан хэбэртэйгээр харуулха гэжэ тэдэ тагнуулшад хүсэнэ.

Буржуазна пропагандын худал хуурмаг «тезисые» дэлхэйн демократическа ниитэ зон бэлээр элишэлэн харуулаа. КПСС-эй XX съездын шиидхэбэри «угаа бата хүсэтэй юм, тэдэ шиидхэбэринүүд социализмын, демократиин болон эб найрамдалай хүсые бэхижүүлнэ, бүхы дэлхэйн ажалшадай дунда үзэгдөөгүй ехэ дэбжэлтэ үүсхэнэ» гэжэ «Руде Право» гэһэн чехословацка газетэ бэшэнэ. «Арюун нангин эдэ үзэл бодолнуудай улам амжалтатайгаар, аша үрэтэйгөөр бэелүүлэгдэхэ тудам, манай дайсадай бүри ехээр сухалдажа, зэбүүрхэжэ байһаниинь мүнөө тон эли байна»,—гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзда этигэхэ ябадалые болюулха гэжэ империалистическэ тагнуулшадай һэдэдэг һэдэлгэнүүд тушаа «Юманите» гэһэн французска газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Советскэ Союзай, тэрэнэй Коммунистическэ партиин нэрэ хүндэнь бага болохоһоо байтагай, бүхы арадуудай үмэнэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ болонхой».

КПСС-эй XX съездын һүүлээр коммунистическэ партинуудай зэргэдэ ехэ арсалдаануудай гараһан хэбэртэйгээр харуулха гэжэ империалистическэ тагнуулшад найдаһан байгаа. Теэд энэ найдабаринь мүн лэ үндэһэ баримтагүй байшоо. Империалистическэ тагнуулшадай худал хуурмаг эдэ үгэнүүдые США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес дэмжээ. «Коммунистическэ партинууд тон бахардуу байдалда ороод байна» гэжэ Даллес пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Худэлмэришэнэй худэлөөнэй нэгэдэлые һуларуулха гэжэ хархис бүлэгүүдэй оролдолго һэдэлгэнүүдэй ямар шэнжэтэйб гэхэдэ «Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгые, тэрэнэй хойшолонгуудые зайсуулха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол тушаа мэдүүлгэ соогоо США-гэй Компартиин ударидагша Юджин Деннис тэмдэглээ. Арадай демократиин оронуудай олохон газетэнүүдшье мүн лэ тингэжэ тэмдэглээ.

Уласхоорондын худэлмэришэдэй худэлөөнэй үнэн сэхэ бүхы ажалябуулагшад коммунистическэ болон худэлмэришэнэй худэлөөнүүдэй зэргэдэ арсалдаанууд гараагүй хэбэртэйгээр буржуазна пропагандын шадаг үгэнүүдэй худал хуурмаг байһание гэршэлэн харуулна. Уласхоорондын худэлмэришэнэй худэлөөнэй үнэн сэхэ бүхы ажал-ябуулагшадай хэлэһэн үгэнүүд, коммунистическэ болон худэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилхы органуудай баталан абаһан шиидхэбэринүүд юу харуулнаб гэбэл, КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүд, «Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгые, тэрэнэй хойшолонгуудые зайсуулха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол пролетарска интернационализмын хэрэгые бэхижүүлээ, бүхы дэлхэйн худэлмэришэдэй ажал-ябуулгын нягта нэгэдэлтэй байха шэнэ арга боломжонуудые олгоо гэжэ харуулна.

Империализмын тагнуулшад Советскэ Союзда, коммунизмда эсэргүү яахадаа иимэ хорото шанга кампани ябуулнаб гэбэл, тэрэ кампаниие үүдхэгшэд буруу һүрэһэнөө мэдэжэ байна, худэлмэришэн ангиин зүгһөө огто дэмжэгдэнэгүй бшуу. Тиимэһээл социализмын дайсад социализмда эсэргүү тэмсэхэдээ Познаньда болоһон гүрдэлгэ мэтын авантюра хэнэ. Социализмын дайсадай хорото ааша хододоо буруу һүрэдэг байбашье, бүхы дэлхэйн һайн һайхан һаналтай хүнүүд дайсадай авантюрануудта эсэргүү һэримжэеэ бүри дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэһэн тобшолол хэнэ.

ХАРИИН СЭРЭГЭЙ БАЗАНУУДТА ЭСЭРГҮҮ ТЭМСЭЛ

Исланди, Окинава, Цейлон... Эдэ аралнууд бэе бэеһээ хэдэн мянган километр холо газарта байдаг. Зүгөөр мүнөө эдэ нэрэнүүд зэргэлэн байжа, бусад гүрэнүүдэй газар дээрэ байгуулагдаһан хариин сэрэгэй базануудта эсэргүү тэмсэлэй бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр дэлгэрһэн тухайда һануулна.

Энэ тэмсэл тушаа хэлэхэ зуураа, «Дейли Ньюс» гэһэн нью-йоркдо гарадаг газетэ: «Исландиһаа тонилогты... Окинаваһаа тонилогты» гэһэн гаршагтай статья һаяхан толилоо. Тэрэ статья соонь Исландиин ба Японии арадуудта эсэргүү зэбүүрхэлэй үгэнүүд дүүрэн бэшээтэй. Юундэб гэхэдэ, дэлхэйн элдэб районуудта империалистнуудай байгуулһан сэрэгэй базануудые американска сэрэгүүд орхёод ябаха баатай болохонь гэжэ США-гэй тусхай бүлэгүүд айна.

Исландида юун болооб? 1951 ондо Холбоото Штадуудтай баталагдаһан хэлсээн Исландиин арадта баадхагдаһан байгаа. Тэрэ хэлсээнэй ёһоор, американска сэрэгүүд Исландида байрлажа, Кефлавик гэһэн сэрэгэй-стратегическэ базые эзэлээ һэн. Энэ оной мартда Исландиин парламент тус хэлсээе дахин хаража үзэхэ тухай шиидхэбэри баталан абаа. Иимэ уряа, лозунг доро Исландиин парламентда болоһон һунгалтануудай үедэ американска үзэл баримталдаг партинууд диилдэжэ, Исландиие хариин сэрэгүүдһээ сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ баталагдаа һэн. Һунгалтануудай иимэ дүнтэйгөөр дүүрэһэн дээрэһээ Вашингтондо ехэ мэгдэлгэ болоһон байгаа. США-гэй стратегүүд Исландиин арадай шиидхэбэриие американска сэрэгэй базануудай бүхы системэдэ, мүн НАТО-да эсэргүүгээр хэгдэһэн сохилто мүн гэжэ тоолоно. Харин хэблэлэй хэдэ хэдэн органуудай түлөөлэгшэд тэрэ шиидхэбэриие «хүйтэн дайнай» политикын буруутаһанай тэмдэг гэжэ тоолоно.

Окинава арал дээрэ американска түлөөлэгшэд ехэ аягүй байдалда ороно. Энэ арал формальна талаараа Япониин гэжэ тоологдодогшье һаа, Сан-Франциска договорой ёһоор, США-гэй «харгалзалгада» үгтэһэн байха юм. Американска сэрэгэй засагаархид нютагай зарим зониие һуудаг газарһаань намнаад, Окинава дээрэ өөһэдынгөө сэрэгэй базануудые ехэ болгохо тухай шиидхэбэри гаргаа. Теэд энэ шиидхэбэринь Окинава дээрэшье, бүхы Японидошье буруушаалай ехэ тэмсэл үүдхээ.

Япониин томо томо партинууд американска засагаархидай хэмжээ ябуулгануудые буруушааһан ба Окинавын хүн зониие дэмжэһэн байна. Исландидашье, Окинавадашье хариин сэрэгэй базануудта эсэргүү бодото арадай хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

Зүгөөр, хариин сэрэгэй базануудта эсэргүү хүдэлөөн Исландида ба Окинавада болоһон событинуудаар хизаарланагүй. Энэ хүдэлөөнэй Цейлондошье дэлгэрһэниинь мэдээжэ.

Хариин сэрэгэй базануудта эсэргүүгээр дэлгэрһэн хүдэлөөн мүнөө үеын гол шухала шэнжэ тэмдэг мүн. Энэ хүдэлөөн уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө арадуудай хэжэ байгаа тэмсэлые харуулна.

С. ИВАНОВ.

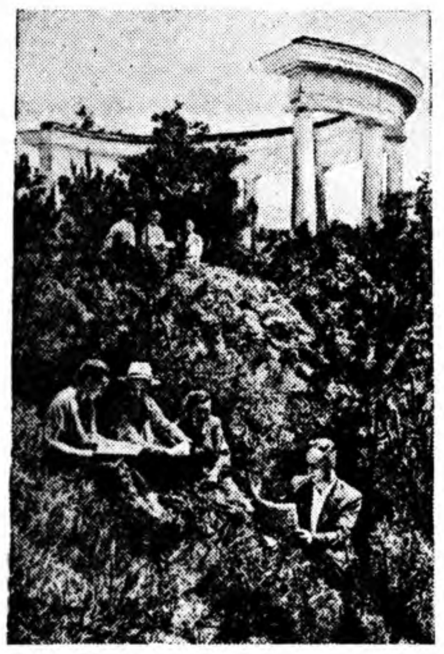

Ессентуки. РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын № 21 санатори парк соо байдаг. Бэеэ аргалуулха бүхы юумэн эндэ бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ санаторидо амарагшад Ореанда гэжэ беседкын хажууда байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Амаралтын газарнуудта

Калининска область. «Лесицкий бор» гэжэ туристска базада хэдэн мянган турист жэл бури суглардаг. Эдэнэр аяншалгада ябадаг, Московско далайгаар, Волгаар, тэрэнэй һалаануудай үзэсхэлэн һайхан газарнуудаар ябадаг юм. Энэ жэл 3 мянга гаран хүн эндэ амарха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: туристнууд амаржа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Колхозой залуушуулай һайндэр

Һаяхан Хэжэнгын аймагай Чесанын сомоной «Коммунизм» колхоздо спортоор элдэб мүрысөөн үнтэргэгдэбэ. Эдиршүүлэй 400 метрын урилдаанда Батор Васильев түрүүлжэ гараа. Басагадай 200 метрын урилдаанда Мария Мангатаева түрүүлээ. Үндэрые ба утые харайлгада Клим Хонихоев, Гоша Гостьев һайн дүн харуулба.

Бурят арадай урданай заншалта спорт—бүхэ барилдаан ехэ һонирхолтой байба. Мүн волейболоор наадалганай мүрысөөн болоо.

А. Михайлов.

ШАТАР

Шатараар бүхэроссийска түрүү һууриин түлөө

Шатараар бүхэроссийска түрүү һуури эзэлхын түлөө эдиршүүлэй мүрысөөн июниин 29-дэ Орел городто эхилээ. Энээндэ Российска Федерациин 33 область болон городуудай түлөөлэгшэд—60 эдиршүүл, 23 басагад хабаадалсана.

Тус мүрысөөн хоёр хуби болгогдон—хахад финальна ба финальна уулзалгаар—үнгэргэгдэхэ юм. Тэрээндэ эдиршүүлэй 6, басагадай 2 группа эмхидхэгдэнхэй.

12 эдиршүүл, 6 басагад РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө финальна уулзалгада наадаха.

Хоёр уулзалгын һүүлээр эдиршүүлэй 6 группа бүхэнһөөнь Митюров (Калинин город), Кестенбойм (Омск), Аюрзанайн (Улан-Удэ), Рабинович (Свердловск), Шевелев (Свердловск), Игнатов (Молотов), Корнищев (Ленинград), Артюхин (Кострома), Захаров (Дагестанска АССР) түрүүлжэ ябана.

Басагадай дундаһаа Гордеева (Ростов-на-Дону), Игумнова (Улан-Удэ), Воронина (Архангельск), Варамеева (Архангельск), Романова (Тула) түрүүлжэ ябана.

Культурын институтда

Культурын научно-шэнжэлэлгын институт зунай шэнжэлэлгын хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэнь. Түүхын наукануудай доктор профессор Окладниковай хүтэлбэри доро археологическа хүдэлмэри һаяар хэгдэхэнь. Археологическа экспедици Иволгын аймаг ошожо, гуннска эпоходо хабаатай һуурин газарнуудые саашадань шэнжэлхэ байна. Мүн энэ экспедици манай ээрын IX-XII зуунжэлнүүдтэ ажаһууһан нүүдэл уг гарбалтанай зарим нэгэн үлэгдэлнүүдые шэнжэлхэ юм.

СССР-эй Наукануудай академиин антропологиин институдай экспедици профессор Дебецын хүтэлбэри доро антропологическа хүдэлмэри ябуулха байна.

Бурят-монгол арадай түүхые шэнжэлэлгэдэ, илангаяа эртэ урда сагта энэ арадай яагаад бии болоһониие элирүүлэлтэдэ археоло[...] ба антропологическа экспеди[...] дэй ехэ удхашанартай бай[...] мэдээжэ.

Культурын институдай хү[...] рилэгшэд филологическа нау[...] дай кандидат Дондуковай х[...] ри доро Мухаршэбэрэй аймаг[...] на хүдэлмэрилэгшэ Раднаев[...] тэлбэри доро Кударын айма[...] жо, диалектологическа хүд[...] хэхэ байна. Бурят-монгол х[...] диалектологическа словарь з[...] до хэрэгтэй болохо нютаг н[...] өөрсэ хэлэгдэдэг үгэнүүдые т[...] суглуулха юм.

Филологическа науканууда[...] дидат Элиасов түрүүтэй фоль[...] экспедици Кабанскын болон [...] райн аймагуудта ошожо, ара[...] ной аман үгэнүүдэй баялигы[...] жэлхээр хараална **А. Плиш[...]**

Бүхэсоюзна эстафетэдэ бэлэдхэл

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи физическэ культурын ба спортын комитедэй шиидхэбэреэр СССР-эй арадуудай спартакиадада зорюулагдаһан Бүхэсоюзна эстафетэ үнгэргэгдэжэ байна. Эстафетэдэ хэдэн мянган хүн хабаадалсана.

Июлиин нэгэнһээ Дальни Востогой спортсменүүд эстафетэдэ хабаадалсажа эхилбэ. Владивосток—Москва гэһэн 5-дахи маршрут Сибирь, Урал, Российска Федерациин область, республикануудаар гараха юм. Спортсменүүд һара үлүүтэй саг соо замда ябаха байна.

Эстафетэдэ хабаадагшад өөрынгөө замда байһан городууд болон һуурин газарнуудай ажалшадта СССР-эй спартакиада тухай, Советскэ спортсменүүдэй туйлаһан амжалтанууд, манай орон дотор физкультура болон спортые хүгжөөлгэдэ ямар ехэ анхаралай хандуулагдадаг байһаниие хөөрэжэ үгэхэ юм.

Мүнөө энэ эстафетые Читын областиин спортсменүүд дамжуулжа ябана. Тэдэнэр июлиин 12-то Чита болон Бурят-Монголой хилэ болохо Кижа станци дээрэ Заиграйн циклистнүүдтэ саашадань үр[...] лүүлхын түлөө эстафетэеэ ту[...] үгэхэ байна.

Манай республика дотор э[...] тафетын маршрут 7 хуби бол[...] хубаагданхай.

Нэгэдэхинь—Кижа — Заиг[...]

Хоёрдохинь—Заиграйн ай[...] рын хүнгэн атлетигуудай мүр[...]

Гурбадахинь—Заиграйһаа [...] динск хүрэтэр мотоциклаар даан;

Дүрбэдэхинь—Заудинскһаа хүүргэ хүрэтэр велосипедээр даан;

Табадахинь—Үдын хүүргэһ[...] ведүүдэй талмай хүрэтэр хүн[...] лётигууд эстафетэ дамжуулха;

Зургаадахинь—Советүүдэй майһаа Посольск станци х[...] мотоциклаар урилдаан;

Долоодохинь—Посольскһоо дянка хүрэтэр.

Бабушкин городой спортсм[...] энэ эстафетэеэ Иркутска обла[...] спортсменүүдтэ дамжуулан үг[...]

Г. Никола[...]

КАМБОДЖА

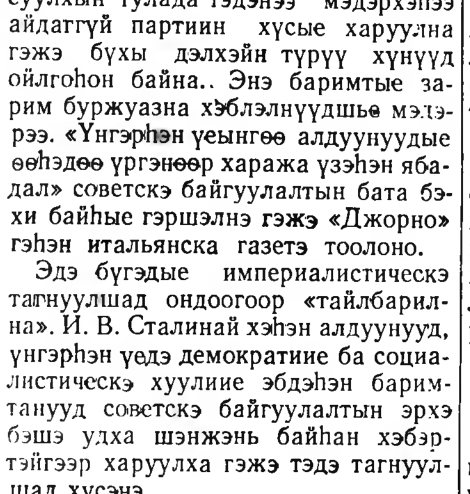

Камбоджа болбол Зүүн-Урда Азиин эртэ урда сагай гүрэнүүдэй нэгэниинь юм. Камбоджын түүхэ тухай манай ээрын I зуун жэлһээ эхилжэ бидэ мэдэнэбди. Эртэ урда сагай хитадай угай бэшэг соо Фунань («Урда зүгэй түшэг тулгуури») гэжэ орон тухай хэлэгдэнэ. Тэрэнь мүнөөнэй Камбоджа болоно. X—XII зуун жэлнүүдтэ энэ гүрэн хадаа Зүүн-Урда Азиин тон ехэ хүсэтэй гүрэнүүдэй нэгэниинь байгаа һэн. Тэрэ сагһаа хойшо мүнөө болотор үлэһэн шобхогор ута үзүүртэй дасан сүмэнүүд ба элдэб дүрсэ зурагууд, ордонгууд болон хэдэн олон городууд хадаа эртэ урда сагай Камбоджын үндэр ехэ культуратай байһые гэршэлнэ.

Феодалнуудай хоорондо үһөө хёморооной болоһон дээрэһээ XIV зуун жэлһээ эхилжэ, Камбоджын хүсэн һуларжа захалаа бэлэй. XVII зуун жэлдэ түрүүшын европейскэ эзэрхэг түримхэйшүүл орон доторнь бии боложо эхилээ һэн. Түрүүшээр португалецууд, тиигээд голландецууд, һүүлээрнь французууд ерээ бэлэй. 1863 ондо Франци Камбоджые мэдэлдээ абаһан байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо 90 гаран жэлэй туршада Камбоджа Францин колони байһан юм.

Энэ үе соо Камбоджын арад өөрынгөө национальна сүлөөрэлтын түлөө ходо тэмсэжэл байгаа. Французска колонизаторнуудта эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэл 1863—67 онуудта гурбан провинцида дэлгэрээ һэн. Камбоджын горьтойхон хубидань дэлгэрһэн, хэдэн жэлэй туршада үргэлжэлһэн восстани 80-яад онуудта болоһон юм. Эдэ хоёр восстанинууд хатуу шангаар дарагдаһан байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ оронииень эзэмдэһэн японско милитаристнууд тон ехэ хохидол Камбоджын арадта үзүүлээ.

Дайнай һүүлээр национально-сүлөөрэлгын тэмсэл Камбоджодо бүри үргэнөөр дэлгэрээ һэн. 1954 оной июльдэ Женевэдэ болоһон зүблөөн дээрэ Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын ба бусад хабаатай оронуудай үсэд шанга оролдолгын ашаар Камбоджын арадта сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ арга олдоо һэн. Энэ хэлсээнэй ёһоор Камбоджоһоо сэрэгээ гаргаха боложо, Камбоджын бэеэ даанхай байдалые, эрхэ сүлөөе мэдэрхэ баатай болоо һэн.

Камбоджа хадаа Индо-Хитадай хахад аралай урда захада оршодог. Камбоджын талмай—181 мянган дүрбэлжэн километр, хүн зонойнь тоо—4 миллионһоо үлүү юм. Столицань—Пном-Пень хото, тэндэнь 260 мянган хүн ажаһуудаг байна. Орон доторнь гол түлэб камбоджиецууд ажаһуудаг, тэдэниие мүн кхмернүүд гэжэ нэрлэдэг. Камбоджодо вьетнамецууд ба хитадууд олоороо ажаһуудаг юм.

Камбоджа хүдөө ажахы эрхилдэг орон. Хура бороогой ородог үе соо Меконг мүрэнэй уһан 12—15 метрээр үргэгдэжэ, уһанда абтаһан газарнууд дээрэ үрэжэл һайтайлай ехээр үлэдэг. Халуун аад, шиигтэй байдаг эндэхи сагайнь уларил хүдөө ажахы эрхилхэдэ ехэ таарамжатай юм. Эндэ рис, кукуруза, каучугай модон, халуун үбһэн, модондо ургадаг хүбэн, тамхи, тростниково сахар, мускатна һамар, тоһото ургамалнууд тарижа ургуулагдадаг байна. Бүхы элдүүрилдэг газарай 80 процент дээрэ рис таригдадаг юм. 1952, 1953 онуудта 1.400 мянган тонно рис хуряагдаа һэн.

Камбоджын баруун-урда, баруун ба хойто зүгтэ лабагдашагүй ойгоор бүрхээгдэһэн үндэр хаданууд бии. Тэндэнь тыково, лаково гэхэ мэтэ үнэтэ модонууд ургадаг.

Камбоджын арад зоной арбанай юһэн хуби хүдөө ажахы эрхилнэ. Томо помещигүүд олон бэшэ юм. Гол түлэб бага газартай таряашад тэндэ ажаһуудаг.

Камбоджа—үндэр хүгжэлтэтэй малажал эрхилдэг орон. Тэрэ хадаа буйволнуудаараа бүхы дэлхэй дээрэ суурхадаг, тэдэнэй тоо 1.400 мянган толгой болоно. Жэл бүри хилын саана 60—70 мянган буйволнууд худалдагдан абаашагдана.

Ороной экономикодо загаһа барилга горьтойхон үүргэ дүүргэнэ. Зүүн-Урдахи Азиин тон ехэ нуур Тонле-Сап дээрэ загаһан гол түлэб баригдана.

Камбоджын промышленность һула хүгжэнхэй. Хүдөө ажахын продуктнуудые болбосоруулдаг жэжэхэн предприятинууд, оёдолой бишыхан фабриканууд, торго нэхэдэг, хүбэн сэбэрлэдэг, рис илгадаг заводууд ажалладаг. Сайгонһоо (Урда Вьетнам) Бангкок (Таиланд) ороһон гансал түмэр харгы Пном-Пень городоор гарадаг.

Камбоджа—конституционно монархи. Гүрэниие король толгойлдог. Национальна суглаан болбол хуули гаргадаг орган юм. Министрнүүдэй кабинет хуулинуудые гүйсэдхэдэг орган. 1941 онһоо 1955 он хүрэтэр Нородом Сианук король байһан юм. 1955 оной мартда тэрэ хадаа хаан шэрээдээ өөрынгөө эсэгэ Нородом Сурамарит гэгшые һуулгаа һэн. Тиигээд өөрөө ниитэ-политическэ ажал-ябуулга эрхилжэ ороо: «Арадай-социалистическэ нэгэдэл» гэжэ парти байгуулаа. Энэ парти 1955 оной сентябрьда болоһон һунгалтада илалта туйлаад, Национальна суглаанай депутадуудай һууринуудые бултыень эзэлһэн юм. Энэ партиин түрүүлэгшэ байһан туладаа Нородом Сианук премьер-министр боложо, правительство байгуулаа һэн.

Уласхоорондын асуудалнуудаар Камбоджын правительство эб найрамдалай, нейтралитедэй политика ябуулгада түшэглэнэ. 1955 оной апрельдэ болоһон Азиин ба Африкын оронуудай түрүүшын конференцидэ Камбоджа хабаадалсаа һэн. Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха табан ёһо гуримуудые Камбоджа гүйсэд мэдэрээд, эзэрхэг түримхэй бүлэгүүдэй байрлаха газарынь хэзээдэшье болохогүйбди гэжэ энэ конференци дээрэ Сианук мэдүүлээ һэн. Нейтральна политика ябуулжа, сэрэгэй ямаршье союзда орохогүй, өөрынгөө газар дээрэ хариин гүрэнүүдэй сэрэгэй база байгуулуулхагүй гэжэ Камбоджын правительство тусхайта ёһоор мэдүүлээ. Энэ оной февральда Филиппины ошохо үедэнь СЕАТО-да хамжан орохые тэрээндэ дурадхахадань Нородом Сианук энэ дурадхалһаань эрид арсаһан байна. Энээнэй һүүлээр Сианук һайн сэдьхэлэй аяншалгаар Хитадай Арадай Республика ошоо һэн.

Камбоджын ябуулһан иимэ политика США-гэй дурынь гутаагаа. СЕАТО-гэй талаар Америкын партнёрнууд Камбоджодо хашалта хэжэ эхилээ һэн. Тэрэнэй хилыень Урда Вьетнам Таиланд хоёр хааһан байна. Энээнтэй дашарамдуулан бүхы орон дотор Нородом Сианугай нейтральна политикые һайшааһан демонстрацинууд, Камбоджын доторойн хэрэгүүдтэ хариин гүрэнүүдэй хамаархалгада эсэргүү митингнүүд олон зоной хабаадалгатайгаар болоо һэн.

Нейтральна политика ябуулхатаяа хамта, экономическа талаар бэеэ даанги байхые Камбоджа хүсэнэ. Энэ оной апрельдэ Камбоджодо шэнэ правительство байгуулагдаа. «Арадай-социалистическэ нэгэдэл» гэжэ партиин элитэ гэшүүн, Нородом Сианугай ойрын туһалагша Ким Тит премьер-министр болоо. Нородом Сианугай ябуулһан эб найрамдалай, бэеэ даанги байдалай, нейтральна политикые саашань үргэлжэлүүлхэ байһан тухайгаа Ким Тит мэдүүлээ. Юуб гэхэдэ, энэ политика камбоджийска арадай аша туһада ба эрмэлзэлгэтэй гүйсэд тааралдана.

Камбоджын правительство Польшотой ба Чехословакитай дипломатическа харилсаа байгуулаа. Хитадай Арадай Республикатай худалдаа наймаанай хэлсээ хээ, һүүлээрнь Советскэ Союзтай посолой зэргэтэй дипломатическа түлөөлэгшэнэрые андалсаха гэжэ шиидээ. Камбоджын экономическа ба политическэ байдалые батадхаха зорилготойгоор «Арадай-социалистическэ нэгэдэл» гэжэ партиие хүтэлбэрилэгшэ принц Нородом Сианук толгойлогшотой Камбоджын королиин мисси Европын оронуудаар аяншалга [...] хэһэн байна. Европа орожо [...] хадаа Нородом Сианук И[...] премьер-министр Нерутэй уул[...] тэрээнтэй хэдэн асуудалнуудые [...] шэн хэлсэһэн юм. Советскэ [...] һаа, Польшоһоо болон бусад [...] нуудһаа экономическа туһала[...] тэрэ тоодо хүдөө ажахын ма[...] нуудые абахаар Камбоджа ха[...] на гэжэ Делидэ байхадаа Но[...] Сианук хэлээ һэн. Камбоджа [...] дай Арадай Республика хоёро[...] рондо хани ёһоной харилсаана[...] тоогдоһондо урмашанаб гэжэ мэдүүлээ. Июниин 3-һаа 10 бо[...] Нородом Сианук тусхайта [...] Польшодо байгаа һэн. Пол[...] Камбоджийска хамтын декла[...] соо амгалан ёһоор зэргэ оршох[...] бан ёһо гуримуудта Камбо[...] үнэн сэхэ байһан тухай хэлэгд[...]

Советскэ правительствын [...] лаар Камбоджын гүрэнэй ба[...] тын элитэ ехэ ажал-ябуулагша[...] дын премьер-министр, «Арада[...] циалистическэ нэгэдэл» гэжэ [...] тиин түрүүлэгшэ принц Нор[...] Сианук, Камбоджын мүн[...] премьер-министр Ким Тит, Ка[...] жын Национальна суглаанай т[...] лэгшэ Ум Шеанг Сун гэгшэд ию[...] 2-то Москвада ерэбэ. Нородом [...] анугай болон Камбоджын гүр[...] ба политическэ бусад ажал-ябу[...] шадай Советскэ Союзда ер[...] үнэн зүрхэнһөө амаршалха зу[...] советскэ хүнүүд тэрэниие эб най[...] далай хэрэгтэ, манай орон ба [...] сүлөөдэ дуратай Азиин орону[...] хоорондохи хани ёһоной харил[...] нуудые саашадань хүгжөөхэ х[...] тэ горьтойхон туһа нэмэри бо[...] гэжэ найдана.

С. СОЛОВЬЕ[...]

Редакторай орл[...]
О. ГОМБО[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 3[...] культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00809. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 391[...]